ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 28 januari 2012

REPORTAGE

5
Elly Hogenes
'Alle kanten op'

INTERVIEW

10
Liza Dindial
'Respect voor toerisme'

ACHTERGROND

14
Occupy en de
financiële instellingen

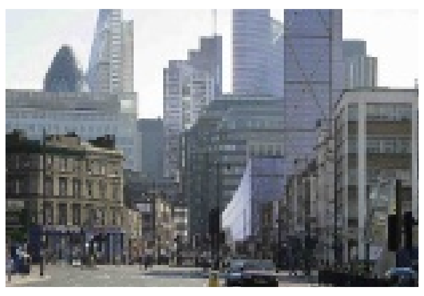

Nieuwe voorzitter Dierenbescherming Carson Eustatius:

'Dieren zijn deel van het grote geheel'

De Stichting Dierenbescherming Curacao (SDBC) bestaat al 60 jaar. In de loop der jaren is er veel veranderd en vonden er diverse bestuurswisselingen plaats. Sinds 19 januari heeft het bestuur ook een nieuwe voorzitter, Carson Eustatius, een dierenvriend in hart en nieren. "Ik zat als kind bij de padvinderij en een van de regels daar is dat we de dieren en planten moeten beschermen."

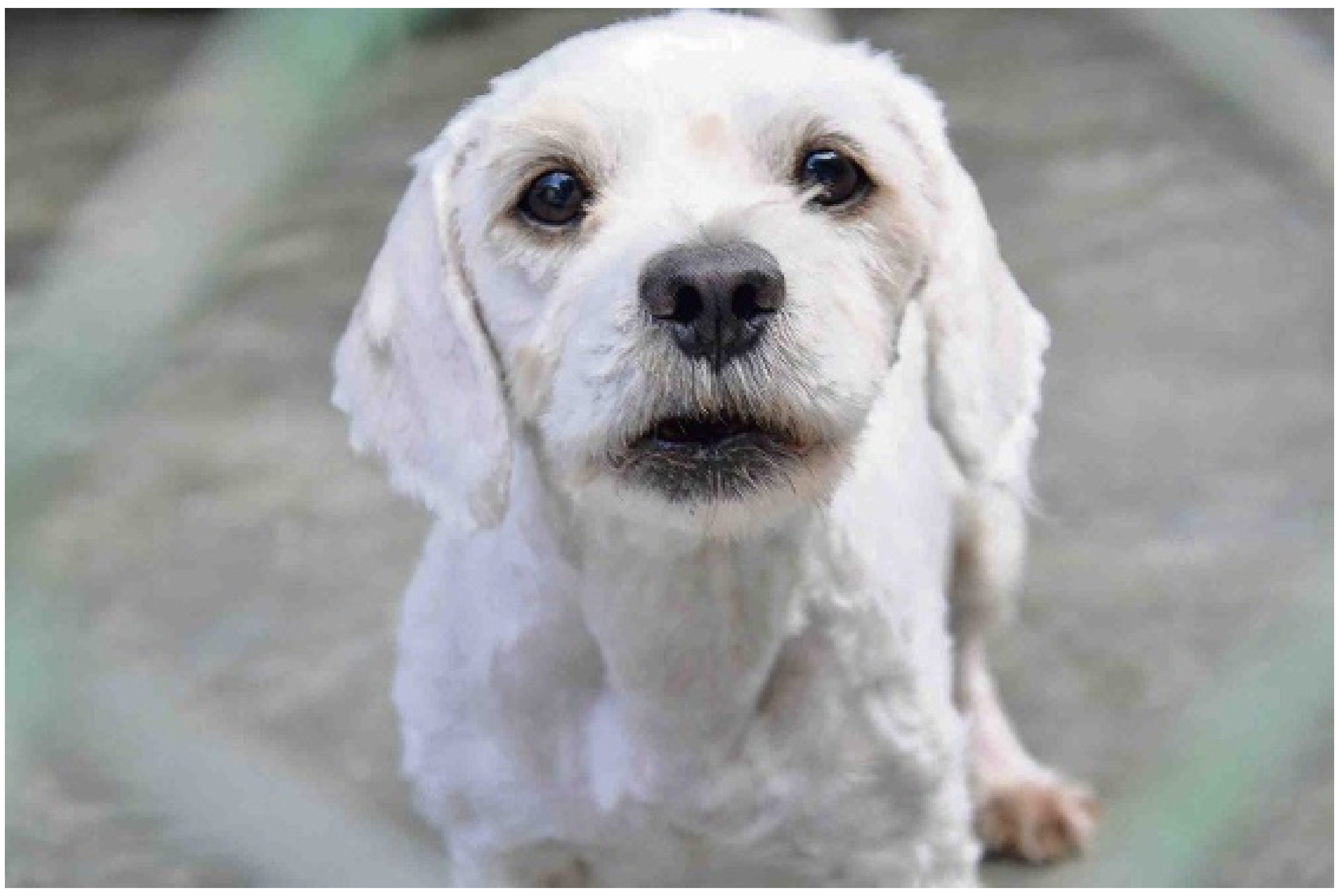

Een van de honden in het asiel, wachtend op een nieuw baasje.

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Hij groeide op met een paar honden, maar sinds hij een eigen orchideeëntuin heeft en daar bestrijdingsmiddelen gebruikt tegen insecten durft hij geen honden meer te nemen. "Het is een beetje vreemd als de voorzitter van de dierenbescherming zijn eigen hond vergiftigt, toch?" Zijn liefde voor dieren heeft hem echter doen besluiten om de voorzittershamer bij de dierenbescherming op te nemen en samen met het huidige bestuur dat verder bestaat uit Karolien Versteeg, secretaris, Hugo Meijer, penningmeester, Meta Fahrenfort, commissaris asiel en Suitberta Romero, commissaris preventie, de stichting een nieuw imago te geven. In een openhartig gesprek met de Ñapa vertelt Eustatius, geboren en getogen op Curaçao samen met Karolien Versteeg over de nieuwe visie en missie van de SDBC.

De missie van de Stichting Dierenbescherming Curaçao is het nastreven van het welzijn van dieren. Hierin zal de SDBC eerste aanspreekpunt zijn voor dieren in nood en deze dieren waar mogelijk opvangen. Dieren die niet door de SDBC opgevangen kunnen worden, worden doorverwezen naar derden, die wel de benodigde zorg en opvang kunnen geven. In de visie staat beschreven dat de SDBC drie pijlers heeft: een asiel voor honden en katten, educatie, preventie en zorg. In het asiel worden zoveel mogelijk honden en katten opgevangen en na sterilisatie/castratie, opknappen en het resocialiseren worden ze herplaatst.
Middels promotie, voorlichting en workshops wordt er bewustwording van het belang van dierenwelzijn gecreëerd en door preventie en zorg wordt dierenleed zoveel mogelijk voorkomen en verholpen. Ook het toepassen van euthanasie maakt daar deel van uit. Een heikel punt. In het verleden werden er aantallen van 20.000 per jaar genoemd en lag het beleid van de dierenbescherming onder vuur. Secretaris Versteeg noemt het getal met twijfel en schaamte. "Het waren er in 2011 maar 600", zegt ze. Volgens haar komt dat door het grote aantal sterilisaties van honden en katten die tijdens diverse campagnes plaatsvonden de afgelopen jaren en door het hoge aantal adopties. "Ook dit jaar staan er weer vier campagnes op de agenda waarbij we met dierenartsen de wijken ingaan om de honden en katten gratis te steriliseren."
Het rapport - nu nog in concept - waar de visie en missie in staan genoemd, klinkt veelbelovend. De stichting heeft in het verleden nogal wat kritiek gekregen, vandaar dat het woord 'imago' werd genoemd en Eustatius heeft het natuurlijk over een 'positief imago'. Hij heeft er alle vertrouwen in dat met het huidige bestuur en de medewerkers bij de stichting de SDBC een andere koers gaat varen met maar één doel: het welzijn van dieren. "We willen veel gaan doen, we willen ons positioneren als Stichting Dierenbescherming", aldus de voorzitter.
Het opvangen en herplaatsen van dieren via het dierenasiel is een van de belangrijkste activiteiten van de SDBC. Op het moment kan het asiel 60 honden en 20 katten herbergen. Er zijn geen faciliteiten om andere soorten dieren op te vangen. Dat is wel een situatie die de voorzitter wil veranderen. "We hebben geen expertise in huis en ook geen plek. We willen een netwerk opzetten van derden/organisaties/particulieren die andere soorten dieren kunnen opvangen. Door zo'n netwerk kunnen we alle dieren die hulp nodig hebben opvangen." Versteeg vertelt het verhaal van een aangereden pelikaan. "Niet lang geleden stonden er ineens mensen op de stoep bij het asiel met een gewonde pelikaan. We wisten niet wat we met die pelikaan moesten doen. Hij hapte naar iedereen." Uiteindelijk is de vogel naar dierenarts Doest gebracht.
Hoe dieren bij het asiel komen? Mensen doen afstand van hond of kat, ze worden gevonden of het betreft slechte verzorging door hun baasje. Dan worden de dieren in beslag genomen. Het beschermen van de dieren moet nog meer geprofessionaliseerd worden vindt Eustatius. Daar staat de dierenbescherming natuurlijk voor, maar uitvoering is niet altijd even gemakkelijk. Er is thans een klachteninspectie en er zijn drie medewerkers die bevoegd zijn om als 'liereninspecteur' te werken. Er is een inspecteur, een buitengewoon agent van politie, die processenverbaal kan opmaken. Het is de bedoeling dat mensen hun klacht over het welzijn van dieren kunnen doorgeven. Een buurman die zijn hond mishandelt of bijvoorbeeld iemand die ondervoede dieren heeft rondlopen. De klacht kan gemeld worden en dan gaat een bevoegd inspecteur er een kijkje nemen. Als er inderdaad wantoestanden geconstateerd worden wordt er procesverbaal opgemaakt. "Dan komt de aanklacht bij het Openbaar Ministerie en dan, hopen we, worden er maatregelen getroffen en sancties opgelegd." Er moet dan wel goede wetgeving en handhaving zijn. Er is wel een wet 'hondenverordening' die in 2007 in het nieuws was naar aanleiding van een dodelijk incident met een 'gevaarlijke' hond. De wet 'hondenverordening' werd in 2008 uitgebreid met een nieuwe verordening Gevaarlijke Honden. Maar Eustatius wil meer op het gebied van wetgeving ten aanzien van dieren.
Hij ziet hier een taak op het gebied van de dierenbescherming bij de overheid. Er is bijvoorbeeld geen wetgeving en handhaving op het gebied van in- en export van (bedreigde) diersoorten. "De overheid zou met een integraal milieuplan moeten komen om bepaalde soorten dieren niet te importeren", aldus de voorzitter. "Geïmporteerde dieren zijn ook een gevaar voor de endemische soorten, de van oorsprong lokaal voorkomende soorten. Er zijn geen milieuregels op dat gebied, ook niet voor planten en bomen." Eustatius noemt slangen, andere reptielen en vogels die hier naartoe worden gebracht. "Neem nou de lionfish die rond het eiland zwemt. Die veroorzaakt veel ellende."
Het motto van de dierenbescherming is 'Dieren moeten met waardigheid behandeld worden' en om dat bewustzijn aan te wakkeren en te vergroten is er een educatieprogramma opgezet. "Diervriendelijkheid moet gepromoot worden. Een hond wordt hier vaak meer als object dan als dier gezien. Mensen nemen honden als waakdier of als statussymbool." Met het educatieprogramma gaat vrijwilliger bij de SDBC, Siegmond van Lamoen, naar scholen toe om lezingen te geven over het belang van bescherming van dieren en daar wordt zeer enthousiast op gereageerd door de kinderen en directie van de scholen. Om alle scholen te kunnen bezoeken zoekt de stichting meer vrijwilligers die op scholen lezingen willen geven over de dierenbescherming. "Die kinderen leren dan bijvoorbeeld dat je dieren niet te kort mag aanlijnen en dat ze een ruime band rond de nek moeten hebben. En dan zeggen ze misschien tegen hun ouders: zo kun je niet met die dieren omgaan en de hond moet gesteriliseerd worden."
Onlangs rekenden Eustatius en Versteeg uit hoeveel pups er per jaar bijkomen als één teefje dat niet gesteriliseerd is zes pups krijgt, waarvan drie vrouwtjes. Dan komen er 31 pups per jaar bij. Dit geldt voor honden en katten. Het hoge aantal adopties dat er vorige jaar was is vooral te danken aan een resocialisatieprogramma dat honden moeten doorlopen. "Veel honden zijn bang, hebben nare ervaringen en reageren niet prettig, zodat niemand ze wil hebben. Door resocialisatie vinden ze sneller een nieuw baasje", zegt Versteeg.
De SDBC is afhankelijk van subsidie en sponsoring. Dankzij subsidie, sponsors, donateurs van goederen en donateurs van diensten heeft de dierenbescherming bestaansrecht. "We moeten zelf voor het geld zorgen. Helaas houdt sponsoring van de gratis sterilisaties ieder jaar door Oranje Casino binnenkort op. We werken veel met vrijwilligers, maar we hebben ook kosten, zoals het hele reilen en zeilen van het asiel met alles dat daarbij komt kijken en we hebben zes medewerkers in vaste dienst." Om de kas te spekken zal er in juni een kunstveiling annex kaas- en wijnavond plaatsvinden en het bestuur wil dit jaar ook nog een benefietconcert organiseren om gelden binnen te halen. Vrijwilligers zijn altijd welkom en de SDBC zoekt ook nieuwe sponsors. Voor de puppies en kittens en ook voor oudere honden en katten doet het dierenasiel een beroep op iedereen die ruimte in huis en in het hart heeft om een hond of kat te adopteren. Het dierenasiel is dagelijks geopend en iedereen mag vrijblijvend binnenkomen.
Eustatius en de andere bestuursleden gaan het komende jaar positief tegemoet. Eustatius: "Niet alleen de mens, maar ook dieren horen bij het grote geheel", zegt hij.

Voor meer informatie: www.dierenbeschermingcuracao.com.

Karolien Versteeg

Carson Eustatius

Sterilisaties en adopties van honden en katten in 2011

Sterilisaties:

Teven	362
Reuen	131
Katten	36
Poezen	130
Totaal	659

Adopties:

Teven	237
Reuen	174
Katten	51
Poezen	49
Totaal	511

Openingstijden Dierenasiel:
Maandag: 08.00-12.00 uur en 13.00-16.30 uur.
Dinsdag: 08.00-12.00 uur.
Woensdag: 08.00-12.00 uur en 13.00-16.30 uur.
Donderdag: 08.00-12.00 uur en 13.00-16.30 uur.
Vrijdag: 08.00-12.00 uur en 13.00-16.30 uur.
Zaterdag: 09.00-13.00 uur.
Zondag: Sorry, gesloten.

Telefoon: +599 9 465 4300
asiel@dierenbeschermingcuracao.com
Klachteninspectie: 599 9 518 8340
klachten@dierenbeschermingcuracao.com

Dierenambulance:
Telefoon: +599 9 514 9726
Tussen 07.00 - 22.00 uur

Coming-out als tekstschrijver

Van miss Curaçao naar tumbero

Maandag begint de 42e editie van het Tumbafestival. Vrijdag wordt de nieuwe Rei of Reina di Tumba 2012 verkozen. Dit jaar zijn 58 tumba's ingeschreven. Naast de bekende namen doet er ook een aantal nieuwkomers aan het festival mee. Jozaine Wall (29) springt het meest in het oog.

Jozaine Wall als Miss Curaçao 1999.

Tekst: Nelly Rosa

Op haar zeventiende werd ze gekroond tot Miss Curaçao. Dat was in 1999. Zij was de eerste deelnemer die niet naar de Miss Universe-verkiezing werd afgevaardigd. Ze was met haar 17 jaar te jong om aan de schoonheidswedstrijd deel te nemen. Een administratief detail dat de organisatie over het hoofd zag. De schone won zeventien jaar geleden ook het Tumbafestival voor kinderen. Haar moeder schreef het winnende nummer E Lora di Machi Dora in 1995. Ze is nog steeds oogverblindend mooi. Aan haar benen komt geen einde. Daarnaast heeft ze talent. Ze schrijft haar eigen teksten en weet mensen te verpletteren met haar stem.

Dit jaar doet ze voor het eerst mee met het 'grote' Tumbafestival. Met het nummer Kolebra shi shi shi hoopt ze het publiek en de jury om haar vingers te winden. Daarvoor zet ze haar heupen in. "De tumba draait voornamelijk om de slangendans. De slangendans bestaat uit kronkelende heupbewegingen. Verder komen er ook slingers aan te pas. Deze worden in de vorm van een slang gedraaid", zegt ze. De oosterse dansstijl van de Colombiaanse zangeres Shakira heeft haar altijd aangetrokken. Instinctief kwamen de bewegingen die Shakira buiten haar thuisland zo bekend hebben gemaakt in de dans terecht. Daarbij komt dat ze vroeger ook met slingers heeft gedanst. "Alles kwam bij dit nummer bij elkaar", meent Wall. De slang komt ook terug in de tekst van de tumba. "Het nummer gaat over de eigenschappen van een slang. Slangen zijn listig, maar ook wijs. Het beest komt in verschillende legendes en verhalen voor, bijvoorbeeld in de Hof van Eden. Nu wil het dier aan het Curaçaose carnaval meedoen. Daar komt de slangendans om de hoek kijken. Het beest wil dat iedereen hem gaat imiteren", vertelt ze.

"Er is me vaker gevraagd om mee te doen, maar ik was er denk ik nog niet klaar voor. De inspiratie voor Kolebra shi shi shi kreeg ik twee jaar geleden. Ik had het nummer niet op tijd voor de inschrijving klaar. Daarom moest ik toen verstek laten gaan. Dit jaar kon ik het Tumbafestival niet aan mij voorbij laten gaan. Ik heb de tumba zelf geschreven. Angelo 'Darry' Dopwell heeft het gearrangeerd. We zijn pas begonnen met trainen. De tumba is ook nu pas klaar. Mijn tumba was de laatste op de lijst die gearrangeerd moest worden. Ik zou eerst met een andere band gaan. Het zou niet eerlijk tegenover hen zijn om te vertellen welke, maar toen kwam ik Dopwell tegen en ben ik met hem en de band Danza in zee gegaan. Ik weet nog niet hoe de tumba in zijn volledigheid klinkt. Vandaag (woensdag) ga ik deze voor het eerst volledig met de band oefenen. De eerste reacties zijn positief."

Deze dagen heeft Wall vrijgenomen van het werk. Ze is stewardess bij DAE. Maandag staat ze met Danza op het podium gekleed in slangenleer en met een Cleopatra-kapsel.

"De afgelopen dagen waren slopend. Mijn stem klinkt door vermoeidheid hees. Tussen mijn vliegturen door heb ik mijn tumba moeten schrijven. Ik heb nu een paar dagen vrijgenomen om te rusten en om te oefenen. Mijn stem is meer geschikt voor ballades. Tumba's klinken het best met een harde stem. Vrouwenstemmen lenen zich daar vaak niet voor, zoals Elia Isenia. Daarom zijn er ook zo weinig vrouwelijke winnaars. Een tumba die met een hoge stem wordt gezongen klinkt niet. Ik span me nu ook flink in om niet te gaan overschreeuwen. Ik kan niet met een lieve vrouwenstem komen aanzetten. Natuurlijk doe ik mee om te winnen, maar ik wil als ik op het podium sta voornamelijk lol hebben."

Jozaine Wall bij de inschrijving.

"Voor de kinderen is het ook leuk. Ze zien dat hun moeder plezier haalt uit haar hobby. In dat opzicht wil ik een rolmodel zijn. Natuurlijk voel ik druk. E Lora di Machi Dora wordt na 17 jaar nog steeds op de radio gedraaid. Mensen verwachten dat ik met een goede tumba kom. Er zijn zelfs meer mensen die zich mij om mijn tumba herinneren dan dat ze zich voor de geest kunnen halen dat ik ooit tot Curaçaos mooiste ben uitgeroepen. Maar ik word niet overheerst door angst. Ik ben zelfverzekerd. Ik voel me rustig. De laatste tijd treed ik meer op de voorgrond. Zo modelleerde ik tijdens de kerstperiode op de Christmas Showcase. Ik heb me ook onlangs aangesloten bij de band van Jill Frans. De kinderen zijn nu groter. Ze zijn 5 en 2 jaar oud, daardoor kan ik in mijn vrije tijd mijn passies uitleven. Bovendien helpt mijn moeder met de kinderen. Ik ben me er wel van bewust dat ik een nieuwkomer ben. Ik ken het klappen van de zweep niet. Ik ken niet alle foefjes. Daarom sta ik open voor suggesties. Ik ben leergierig. Ik heb diverse mensen tips gevraagd. Ik wil niet helemaal 'rauw' op het podium staan. Óok bij het schrijven van de tumba heb ik mensen om advies gevraagd. Oko Dap gaf als tip mee om positieve tumba's te schrijven. Tumba's behoren net als het carnival leuk te zijn. De boodschap moet je in positieve woorden hullen. Ik houd onbewust van tumba's die over dieren gaan. Mijn eerste tumba ging over een papegaai. Mijn favoriete tumba gaat over een dinosaurus. Het nummer heet Mai wak un bestia. Rignald Recordino van Doble R heeft hem gezongen. Het is vooral spannend dat ik voor het eerst met een eigen geschreven nummer naar buiten treed. Ik heb meer liedjes geschreven die ik nooit voor een publiek heb gezongen. Na het tumbafestival wil ik die nummers produceren. Dit wordt mijn coming-out als tekstschrijfster."

ÑAPA 2012 Nr. 4

Economie

Geld schijnt niet gelukkig te maken, maar je wordt er ook niet bepaald happy van als je het niet hebt. Economische crises - de bankencrisis, crisis op de huizenmarkt, de eurocrisis - houden de wereld al jaren in hun greep en dat is op zich ook niets om bepaald gelukkig van te worden.

We praten erover en steken onze mening niet onder stoelen of banken. Maar, tenzij je econoom, valutahandelaar, bankier of anderszins financieel expert bent, wie weet nu precies wat al die termen betekenen en hoe het spel in elkaar steekt? Ñapa-medewerker Jan de Ruijter probeert het voor onze lezers allemaal eens klip en klaar op een rijtje te zetten. Op de achterpagina het eerste deel van een verhelderende serie over het reilen en zeilen van de financiële wereld.

Curaçao lijkt intussen tot op heden niet erg hard door de opeenvolgende en/of elkaar overlappende crises geraakt te worden. De bouwwereld kent wellicht mindere tijden en ook de detailhandel klaagt soms, maar bijvoorbeeld het toerisme, met 23,5 procent van het bruto binnenlands product de belangrijkste bron van inkomsten, groeit en bloeit. Directeur van hospitality-organisatie Chata Liza Dindial werd geïnterviewd door Judice Ledeboer. Dindial is positief gestemd. 'De industrie groeit hard', zegt ze, maar 'we moeten wel voorzichtig zijn'. U leest het interview op pagina 10.

Weet u waar wij gelukkig van worden? Een fijne Ñapa op een regenachtige zaterdagnamiddag of zondagochtend.

Goed weekend!

De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
John Edgard Lotman
Aan deze Ñapa werkten mee:
Marja Berk
Marius Bremmer
Marcel van Duijneveldt
Margot Hack
Bob Harms
Chris Jager
Erik van Kampen
Shakti-Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Wouter Mol
Mirto F. Murray
Milangela Plate
Jan de Ruijter
Marcel Truyens
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning

Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

Foto van de week

De eerste kennismaking van de kleine Yadria (acht maanden jong) met zand. Ze dook er vol in, benieuwd naar hoe dat korrelige goedje zou aanvoelen. En alsof er niets aan de hand was, besloot ze er vervolgens ook maar een hap van te nemen. Hmmm…

De foto werd ingestuurd door Harold Gonzalez.

Heeft u ook een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com

Thuis

Talen

Monique Casimiiri

Dushi, mag ik de remote?
Ja hoor, schat, hier is de afstandsbediening.
En heb je misschien mijn lighter gezien?
De aansteker? Ja, die ligt buiten op tafel.

Dushi, de fuse is gebuleerd, hoorde ik laatst van een vriendin. Haar man keek heel even verward op, maar begreep al gauw waar het over ging. Of het nu de taal was die hij beter begreep of het licht dat uitgevallen was, hij liep naar de stoppenkast en verving een zekering.

Ik schijn een ander accent te hebben zodra ik voet op Curaçaose bodem zet. Ik praat Nederlands met een accent, zegt mijn man. Ik was mij daar niet van bewust tot hij het zei en ik erop ging letten.

Vreemd genoeg schakelde ik in Nederland, bij terugkomst ook meteen weer over op een mengeling van Brabants en ABN Nederlands. Ik heb nog geprobeerd om het niet te doen en mijn Curaçaose accent ook hier te behouden, maar op de één of andere manier krijg ik dat niet voor elkaar. Het wil maar niet lukken. En als ik het dan toch forceer, klinkt het nergens naar. Ik lach mijzelf uit.

Ben ik onder vrienden die van de Antillen komen, dan schakelen we allemaal over op ons mengelmoesje van taal, zonder dat we er erg in hebben. In dezelfde zinnen zit Nederlands, Papiaments, Engels en soms ook Spaans. Wij verstaan elkaar prima en onze aanhang verstaat ons inmiddels ook, maar onbekenden kijken ons vreemd aan.
Als student werd ons wel eens verweten om gewoon te doen, en niet zo interessant. Hoe zo interessant? Je moest eens weten waar we het over hebben, dat is pas interessant. Maar een paar van ons waren we weer brutaal. En voor je het weet, was je die Antilliaanse, met die grote mond, dus hield je je maar stil.

Ai, weet je, laat me je zeggen wat ik er van vind. Ik goseer iedereen die zijn eigen culture bij zich houdt en die the best van beide wil salberen. Ik wens je een bon dia en een bon siman aan het begin van de week en noem je dushi als ik je aardig vind. Het maakt mij special. Met een zachte g.

De vodkadrinker

'Toch geloof ik vandaag dat ik aan de betrekkingen met mijn hel een einde heb gemaakt. Het was wel degelijk de hel; de oude waarvan de poorten door de zoon des mensen geopend werden'

Arthur Rimbaud

Uit: Une saison en enfer

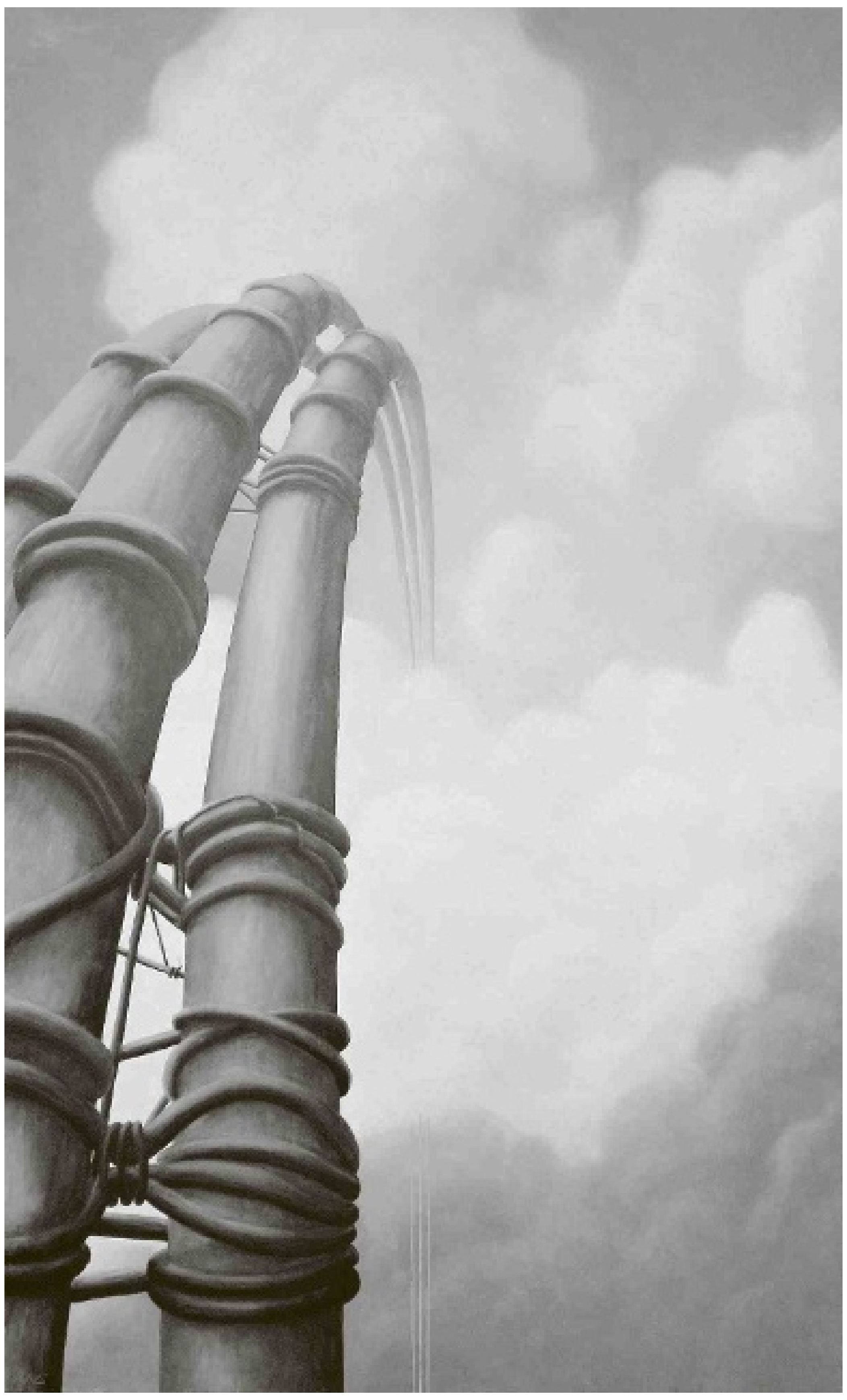

'The Bridge'

Kunstenaar: Marcel van Duijneveldt
Techniek: Olieverf op canvas
Afmetingen: 123 x 200 cm
Jaar: 2010

Hans Vaders

Het maakt de oude verlopen vodkadrinker, die eens op dit tropische eiland een hovaardig, gevierd en geliefd kunstenaar was, allemaal niet zo heel erg veel meer uit. Alle denkbare verlangens in zijn lange leven zijn immers reeds lang uitgekomen, bevredigd en vaak uiterst zorgvuldig en doelmatig afgestraft, waarna hem zijn zonden weer barmhartig werden uitgewist.

En toen was er ook nog de zwijgzame Chinees, behoedzaam en wantrouwig op pad naar zijn lotsbestemming, die hem als een Boeddha gezeten in de kleine doorrookte coupé van de exprestrein in hartje Siberië de ogen opende. De Chinees op zijn eigen individuele spoor naar de Siduhebrug, een sierlijke stalen boog subtiel geconstrueerd 472 meter boven de kolkende Sidu-rivier.

De vodkadrinker schurkt zich 's nachts in zijn zelfgecreëerde coma aan tegen de onbaatzuchtige met pure liefde gegeven warmte van de vijfjarige Juanita, die in het eerste prille ochtendlicht altijd knippert met de korte wimpers van haar alwetende bruine ogen en hem daarna vol aandacht in zijn onrustige slaap urenlang observeert. Elckerlyc met strafbaar minderjarig gezelschap, maar het was per slot de Chinees in de sneeuw die hem het meeste intrigeerde, het meeste overtuigde van zijn volle gelijk, de Chinees op weg naar zijn eigen zelfverkozen en favoriete brug.

De volgende donkere regenachtige ochtend schemert nog ver weg in deze morse stad van veelkleurige huizen van plezier en dito snèks waar de vodkadrinker bijna nooit meer kan komen om zich te verlustigen aan lichaam, lijf en ziel. Een vervreemd ogende stadswijk met van regenvocht en ochtenddauw verzadigde palmen gezien vanaf zijn vermolmde door houtrot aangevreten balkon.

De vodkadrinker zit vrijwel roerloos met een Bloody Mary in de trillende hand in zijn natte kapotte rotanstoel. Hij beziet vertrouwde doch druipende flarden van feestvlaggen, standbeelden van vroegere vileine slavenhouders en voor de stromende regen onder een luifel schuilende, gedeprimeerde Amerikaanse cruisetoeristen.

De stad toont zich nog veel treuriger dan het defecte flikkerende achterlicht van de eenzame verduisterde nachttrein die in een felle sneeuwjacht in Novosibirsk het schaars verlichte perron met schijnbaar ongewisse destinatie verlaat, met als enige reisgenoot in de kleine coupé een zwijgende naar knoflookworst en okselzweet stinkende, belastingvrije Camels rokende Chinees met een vergeeld, brokkelig en vereenzaamd gebit.

Hier is weer Tayshet, de koude rivier genaamd, zijn volgende pleisterplaats, de goelag van Oserlag en Angarstroy, ontmoetingsoord tussen Oost en West waar onder iedere houten biels een dode Duitser of dito Japanner het lankmoedige sterven ontbeerde. Het gefluit van de locomotief toont zich schril in de snerpende kou als een murwgeslagen zwerfkind in Lima met een ijslolly als troost, als de hoogmoed van de overspelige abt die zijn witte zwaan op het rooster geketend en door het vuur geblakerd ziet.

De reis voortgezet. De vodkadrinker biedt de zwijgzame Chinees, op weg naar zijn exclusieve rivier, de halfvolle fles vodka aan en buigt. Hij buigt zich diep als voor een kameraad, een tijdelijke boezemvriend. Daarna stapt hij uit de vertrekkende trein en verdwijnt in de aanwakkerende sneeuwjacht in de warme holte van het dankbare en veilige boerendorp waar een literfles zelfgestookte vodka slechts een halve dollar kost.

De vodkadrinker heeft in zijn door klok, uur, minuut en seconde bepaalde leven nog maar bar weinig te doen en evenmin van dit summiere bestaan veel goeds of bijzonders te verwachten.

De uittree van het bed met stramme reumatische ledematen en disfunctionerende ribben waarin het heftige regenseizoen wreed de hoop op spoedig herstel heeft uitgekerfd, de bureaustoel op wankele wielen en de metalen stok waarmee hij langzaam door zijn appartement voortschuifelt, de vele foto's van zijn inmiddels al vele jaren dode vrouwen die zijn werktafel omcirkelen als hartstochtelijk beleefd maar onherroepelijk en onbeschrijfelijk verleden, door de voorttikkende tijd verzacht en in zijn geest met zorg gewist, de schittering van het sublieme aura van de oprukkende staar, de verblinding die in zijn weke groene ogen heerst.

Zeer is de invalide wodkadrinker gesteld op zijn Icarus, een bok in vrije val geschoten, die op een bijzettafeltje staat. Icarus de hoogmoedige, de arrogante vogelmens die dacht te kunnen vliegen met vleugels van de in een felle verblindende Griekse zon smeltende bijenwas.

Alleen zijn betekent niet per se dat je eenzaam bent of je zo dient te voelen, meent de eenzame vodkadrinker en als soelaas is er altijd nog die welkome geïmporteerde literfles Stolichnaya uit de staatsfabriek in Moskou, de glorieuze stad waar in de gure wintermaanden onderkoelde zwervers op blazende verwarmingsroosters van de Yaroslavky Terminal samenhokken, spiritus drinken en als doodzieke onmachtige lentevogels opeens omvallen in hun kartonnen vodkadoos op weg naar hun nieuwe warme behuizing, hun zomerse dacha verhuld in hemelse pracht.

Nee, de vodkadrinker houdt niet van Poolse, Finse of Zweedse vodka, of van het product uit het perfide Engeland van de voor de Bolsjewieken gevluchte renegaat Vladimir Smirnoff. Allemaal te modieus gestookt surrogaat.

Dat wordt duidelijk wanneer hij zijn verzorgster, een knappe suikerzieke Haïtiaanse uit Port-au-Prince, de vreemdelingenbarak van Koraal Specht ontvlucht, zijn dagelijkse urgente verlanglijst aan boodschappen geeft voor de supermarkt van Arti in de Breedestraat: Stolichnaya, Stolichnaya moet het zijn. Een adequaat medicijn tegen opspelende koorts en pijn, tegen herinnering en vage droom aan een val uit het paradijs en het daaruit voortvloeiende leven en de terreur van het moment dat slechts kan aanzetten tot opstandigheid en zelfreflectie.

Daarvoor, bijna in een onwerkelijke andere dimensie voor de vodkadrinker, waren er de glas-in-loodramen met taferelen van Brabantse en Achterhoekse kerken, bronzen borstbeelden van fier naar boven blikkende, inmiddels allang hemelende roomse religieuzen, de visioenen van haat, de matglanzende plavuizen op lange gangen gestut door kunstig neogotisch boogwerk, waardoor geharde medici hun weg zochten naar een volgende spoedreparatie.

Met draden gesnoerd aan allerhande apparatuur, gekoppeld aan een luttel aantal infusen en geketend aan een drain die via de oksel naar de linkerlong loopt, tonen de warme nachten zich buitengewoon lang en ongekend bizar voor de vodkadrinker. De buis van de sonde trekt bij iedere beweging de opstandige gevangene van het lot van het bed en weer terug op de van zweet doorweekte kussens. De maanloze nacht lijkt aan Vietcong en Rode Khmer toe te behoren die vanuit duistere onderaardse stellingen met handgranaten komen aangekropen en zijn denken beheersen in een wonderlijk, maar ook enigszins angstaanjagend kleurenspektakel; hij, de schier afgeleefde vodkadrinker, speelt de hoofdrol in een felle overbelichte film die de smalle ziekensponde naar alle kanten in duizeling doet wentelen, kantelen en keren.

Enfin, de vodkadrinker is zwaardere pijnstillers dan de drank nu eenmaal niet gewend en compleet gedesoriënteerd wordt in zijn troebele ogen de kleine overzichtelijke kamer in het oude ziekenhuis tot een groot, machtig en dreigend imperium van schimmen en geesten van zijn decadente voorouders, zijn medestanders, dat zweeft en pulseert in zijn verwarde hoofd. Voilá, dit moet dus Jeroen Bosch 'revisited' zijn, het 'multicolored beast' van Neil Young, de 'apocalypse now' van Marlon Brando, de flinterdunne spitse snor van Salvador Dalí, en bovenal de bittere en hallucinerende nasleep van een landing, door Juanita, de jankende vogelteef, met haar immer bedroefde bruine ogen vanaf het balkon gadegeslagen.

Alles neemt zijn tijd en wellicht zijn keer. Hij, de vodkadrinker, leeft in gedwongen isolement in gezelschap van zijn chiwhawha, met een helicoperview op grote in wind en regen ruizende palmen, de keurig gesnoeide heggen van het Kurá Hulanda hotel, de natte kleurvolle Willemstraat en in de verte de contouren van de Julianabrug waar voor iedere potentiële vogelmens in het beton van de baai binnen zes seconden een pijnloze verlossing wacht, de moedige kandidaat en hoofdrolspeler volkomen genegeerd door langssnellende politiewagens en ambulances met hun zwaailichten en snerpende sirenes op weg naar het antieke hospitaal.

Dat uitzicht vanaf zijn balkon was er natuurlijk altijd al, maar nu totaal anders beleefd als in een déjà vu en in een dermate vertrouwde sfeer die een zekere mate van vrijheid zou kunnen worden genoemd. Dit blijft voorlopig de beperkte wereld waarin het opstaan na de nacht nog steeds zeer pijnlijk aanvoelt en 'gewone' dagelijkse beslommeringen opeens van zeer complexe aard en cruciaal belang blijken te zijn.

Terug naar de basis, het opnieuw hervinden van zijn hectische volle leven. Planning is het credo voor de veroordeelde libertijn. Het uitdenken van een dertigtal eenvoudige trucs per dag, want alle huisgerief staat weliswaar op z'n vaste plaats, maar reikt te hoog of is net iets te ver weg, de koelkast draait verkeerd open en het maken van een kop koffie in de ochtenduren neemt met de snelkoker ruim een kwartier in beslag in plaats van de gebruikelijke drie minuten.

Met zijn bureaustoel op wielen spoedt de vodkadrinker zich duizelig in hoofd en hart, maar met hoge snelheid, als in een ver verleden en betere tijd met zijn Datsun 280 ZX op Highway 62 en over het gladde asfalt van de Nieuwe Havenweg, door zijn appartement, want zijn rechterbeen functioneert ter hoogte van de dij niet naar wens: de gehandicapte vogel van de Frederikstraat. Daar heb je geen elektronische enkelband voor nodig om zijn voorzichtige bewegingen te controleren die niet veel verder reiken dan de deur. Zijn gezonde uiterlijk is slechts schijn, klatergoud uit het labyrint van Kreta waar de Minotaurus vol gramschap op hem wacht. Maar de vodkadrinker is in zijn mythe in dit labyrint in gedachten reeds lang, reeds lang geleden voor eeuwig gearriveerd.

Hij is schier onsterfelijk en luistert tevreden naar de gestaag neerstromende regen die indirect als een hongerige rijstrat aan zijn gehavende botten knaagt. Hij denkt na over die vuile oorlog die in zijn hart, longen en skelet woedt, over de nieuwe frisse operatiejurk en kraakheldere lakens, de kannen slappe thee, de vele glazen juice, de bezoekuren, de prikken om de bloedsomloop gaande te houden, de röntgenfoto's, de drain die minder goed werkt, de noodzakelijke medicatie drie maal daags, het opnemen van bloeddruk, temperatuur en polsslag - ook in het holst van de nacht - en de totale ontluistering, de ontreddering van de vliegende mens wanneer hij op eigen verzoek met drain en al ontkoppeld dient te worden van het apparaat en het veilige maar te kleine bed, om achter gazen gordijnen zijn behoefte te doen.

Het moet bijna vijf uur in de namiddag zijn geweest en alles wordt plotseling inktzwart. Behalve die hinderlijke flitsende lichten die zorgen voor een opkomende sensatie, de trage nachttrein naar Wladiwostok met als enige reisgenoot een suïcidale constant boerende en bloed opgevende Chinees die hij uit erbarmen, uit pure mensenliefde, zijn halflege fles aanreikt. Enige claustrofobie is de vodkadrinker in zijn onverwarmde niet verkozen reisruimte dus niet vreemd. Hij heeft het koud, krijgt het steeds kouder op de stalen stellingen in een witte kamer waarin een striemende sneeuwjacht giert. Een chirurg snijdt in zijn oksel en plaatst en passant een drain. Hij voelt zich tijdloos, weggeleid naar een onvernoemd en vergeten eiland van paranoia.

Het laatste actiemoment van de hulpeloze Canadese paratrooper wiens parachute zich op D-Day boven Normandië niet meer zo majestueus als voorheen ontplooit. Het kasseienplaveisel voor de dorpskerk, een rode baai van hard water zonder mededogen, transformeert hem in zes seconden tot het witte kruis op een anoniem oorlogskerkhof.

Zo moet de vodkadrinker ook zijn geland, wellicht gracieus, vol bravoure en optimisme, vijf meter recht naar beneden door een gapend gat van door regen en zon aangevreten vermolmd hout, een achterstallige onderhoudsbeurt blijkbaar niet waard. Zijn horloge, een rode Swatch, functioneert nog, zoals het horloge van wielrenner en geletruidrager Wim van Est, 'de beul van het Heike', de kasseienvreter, na zijn zware val in een ravijn bij de Col d'Aubisque in de Tour de France, achteraf ook nog functioneerde, en zijn verloren tijd op de koplopers, de uren, minuten en seconden nauwkeurig aan bleef geven. 'Mijn hart stond stil, maar mijn Pontiac liep als een trein in het holst van mijn persoonlijke nacht'.

Eén gebroken rib per afgelegde meter is geen slecht resultaat voor een vodkadrinker. Hoewel, immobiel blijft liever tijdelijk immobiel. De vodkadrinker heeft meer haast gekregen, een ongekende haast. Zoals iedereen haast heeft wanneer hij tijdloos denkt te kunnen leven in die aanlokkelijke schimmenwereld van Bosch, Young, Brando en Dalí.

Het lot valt maar moeilijk te accepteren. De vodkadrinker weet uit ervaring dat het lot de uiteindelijke uitkomst van alles is, niet afhankelijk van gebeurtenissen die daaraan vooraf gingen, want die situeringen zijn in hun aard onvermijdelijk en niet te veranderen of terug te draaien. In een serie van veel of weinig, van min of meer, van kruis en munt, blijkt de volgorde onderling inwisselbaar ten einde toch bij de door het lot gewenste finale uitkomst, de fataliteit, te belanden.

Het is een verkeerde perceptie dat een individu zijn eigen lot kan beïnvloeden door het maken van bewuste keuzes in zijn leven. Ook dit weet de vodkadrinker. Heil dus aan de oude vodkadrinker, heil dus aan de zwijgzame op zijn pad ontspoorde Chinees. Laat hen in hun lot gekerkerd zoals een te vroeg geboren kaars al is opgebrand voor de heilige mis begint. Dit lot valt niet te tarten. Ziet de gekwetste vogelmens. *Ecco vi l'uom' ch'è stato all' inferno*: ziet, daar is de mens die in de hel is geweest. Denk aan de visoenen van Dante, denk aan de dichter en wapenhandelaar Rimbaud. Ziet de vodkadrinker verteren in zijn zelfgeschapen droomwereld, als een zieke groene rups in zijn cocon. Ziet de zwijgzame Chinees doelbewust en behoedzaam op weg naar zijn brug.

Medisch

Vragen over... darmkanker

Tekst: Wouter Mol

Wat is darmkanker?
Darmkanker of rectum/colonkanker is de algemene term voor kanker in het onderste deel van het maagdarmkanaal. Het maagdarmkanaal begint achter in de mond bij de slokdarm en eindigt bij de anus. Met het onderste deel bedoelen we het stuk van het maagdarmkanaal tussen maag en anus. Dit deel bestaat uit de dunne darm, de dikke darm (colon) en de endeldarm (rectum) die in de anus uitmondt. Het colon, dit is waar verreweg het vaakst een darmkanker optreedt, is op te splitsen in de volgende delen:
caecum: blindedarm, waar de appendix weer een uitsteeksel van is;
colon ascendens: het opstijgende deel;
colon transversum: het dwars lopende deel;
colon descendens: het afdalende deel;
colon sigmoideum: het deel tussen colon descendens en endeldarm.

Komt het vaak voor?
In Nederland is darmkanker de op één na belangrijkste, aan kanker gerelateerde doodsoorzaak. Een van de redenen hiervan is omdat er in de beginfase niet zoveel klachten zijn. Hierdoor trekken patiënten te laat aan de bel waardoor de kans op genezing lager is. De meeste mensen krijgen darmkanker op latere leeftijd: meer dan de helft van de patiënten is ouder dan zeventig jaar.

Wat is de oorzaak?
Dikke darmkanker ontstaat meestal uit poliepen. Heel veel mensen hebben poliepen. Dikke darmpoliepen zijn woekeringen van het slijmvlies van de dikke darm. Een poliep kan verschillende vormen hebben en eruit zien als een paddenstoel of een bolletje, maar ook plat zijn. Qua omvang variëren ze van een speldenknop tot enkele centimeters doorsnee. Meestal heeft men meerdere darmpoliepen tegelijkertijd.

Meestal zijn darmpoliepen goedaardig, maar sommige veranderen na verloop van tijd in kwaadaardige gezwellen en veroorzaken dan darmkanker. Omdat pas na onderzoek blijkt of een darmpoliep potentieel kwaadaardig is, moeten alle poliepen verwijderd worden en onderzocht. Waarom sommige poliepen uitgroeien tot kankergezwellen is niet bekend.

Er wordt gesuggereerd dat voeding een belangrijke rol zou spelen bij het ontstaan van dikke darmkanker, omdat deze ziekte veel vaker voorkomt in West-Europa en Noord-Amerika dan in bijvoorbeeld Japan en India. Recent wetenschappelijk onderzoek heeft inderdaad aangetoond dat het nuttigen van veel dierlijke producten, met name rood vlees (bijvoorbeeld rund- en varkensvlees) de kans op dikke darmkanker doet toenemen. Dat risico verdubbelt nog eens als vlees gedeeltelijk verbrand of verkoold is (barbecue!). Zuivelproducten, fruit, groente en granen bieden juist bescherming tegen darmkanker. Bij vegetariërs komt dikke darmkanker dan ook nauwelijks voor. Vis en gevogelte (kip, kalkoen) hebben geen invloed op het ontstaan van darmkanker.

Wat voor klachten geeft het?
De klachten zijn afhankelijk van de plaats waar de kanker zich bevindt. Klachten kunnen zijn: bloed en/of slijm bij de ontlasting, veranderde stoelgang: verstopping of juist diarree, een doffe pijn. Ook kunnen darmkankerpatiënten bloedarmoede hebben met alle symptomen die daarbij horen zoals vermoeidheid, bleekheid en hartkloppingen. Ook vallen patiënten vaak af. De groei van dikke darmkanker is meestal heel langzaam; het kan wel 10 jaar duren voordat een gezonde cel uiteindelijk kanker wordt. Bij vroegtijdige opsporing is dikke darmkanker over het algemeen goed te behandelen. In een vergevorderd stadium van dikke darmkanker zijn de vooruitzichten veel minder gunstig.

Wat zijn alarmsignalen?
De volgende symptomen wijzen niet altijd op darmkanker, maar als ze zich voordoen, raadpleegt dan toch uw huisarts:
- Een onverklaarbare en aanhoudende verandering in het ontlastingspatroon (constipatie of juist diarree)
- De aanwezigheid van bloed in de stoelgang;
- Aanhoudende buikpijn;
- Gewichtsverlies zonder een duidelijk aanwijsbare reden
- Onverklaarbare vermoeidheid.

Wat zijn risicofactoren voor het krijgen van darmkanker?
In 75 procent van de gevallen is er bij dikke darmkanker geen sprake van een bepaalde risicofactor. Voor de resterende gevallen bestaat er een aantal factoren dat mensen vatbaar maakt voor deze vorm van kanker:
Deze risicofactoren zijn:
- Dieet, veel rood, aangebrand, vlees.
- Chronische darmontstekingen, met name colitis ulcerosa;
- Eerder behandeld zijn voor tumoren in de dikke darm. De kans op herhaling ligt voor iemand die al eerder darmkanker heeft gehad aanzienlijk hoger;
- Familieleden die dikke darmkanker hebben. Komt darmkanker in de familie voor dan is het risico hierop voor familieleden ook groter.

Is het erfelijk?
Ja, dat kan, er bestaan zeldzame vormen van erfelijke darmkanker.
Familiaire adenomateuze polyposis (FAP) is bijvoorbeeld een aangeboren erfelijke aandoening waarbij zonder preventieve chirurgie bijna altijd kanker ontstaat. Patiënten met dit syndroom ontwikkelen honderden poliepen in de dikke darm, die zonder verwijdering altijd kwaadaardig ontaarden.
Personen met een Heriditair NonPolyposis Colorectaal Carcinoom (HNPCC) hebben een verhoogd risico op darmkanker, zonder dat zij veel poliepen ontwikkelen.

Wat is de behandeling?
De meest toegepaste behandeling van darmkanker is het operatief verwijderen van het aangetaste deel van de darm, waarbij tegelijk een stukje van het omringende gezonde weefsel wordt weggesneden. De aard van de operatie hangt af van de plaats waar de tumor zich bevindt en van de mate waarin de kankercellen zich hebben verspreid.

Wat kunt u doen aan preventie?
Er zijn aanwijzingen dat lichaamsbeweging, het voorkomen van overgewicht en het eten van fruit, groente en ander vezelrijk voedsel, de kans op darmkanker verminderen.
Welke poliepen wel en welke niet uitgroeien, kunt u aan de buitenkant niet zien. De verwijdering van alle poliepen vermindert dan ook het risico van darmkanker.
Mensen die een hoger risico hebben op dikke darmkanker wordt aangeraden om zich te laten onderzoeken op poliepen.

Wouter Mol is huisarts te Curaçao

Mens & Psyche

'Narcistische stoornis'

Hoogleraar corporate finance prof. Cools onderzocht in het verleden boekhoudschandalen en zag daarbij steeds hetzelfde terug: "leiders die zichzelf geweldig vonden en iedereen wegstuurden die aan hun plannen twijfelde." Ook bleek dat 'frauderende CEO's drie keer zo vaak gescheiden waren en met een jongere vrouw hertrouwden dan hun brave collega's'. Cools meent dat 'zulke toppers op een gegeven moment ook thuis gaan verwachten dat ze op handen gedragen worden'. Cools stelde voorts dat frauderende topmensen bijna per definitie narcistisch zijn.

Tekst: Milangela Plate

Mensen met een persoonlijkheidsstoornis worden door anderen vaak 'lastig' of 'moeilijk' gevonden, dientengevolge hebben zij geregeld problemen op het werk of in relaties. Er is tevens sprake van een star (gedrags)patroon: zij kunnen hun gedrag niet aanpassen aan nieuwe of veranderende omstandigheden, ook al leidt dat gedrag telkens weer tot problematische situaties. Hun denken en doen ervaren zij zelf niet als eigenaardig. "Zo ben ik nu eenmaal."

Er zijn verschillende typen persoonlijkheidsstoornissen. In deze rubriek wordt de narcistische persoonlijkheidsstoornis besproken.

Kenmerken narcisme
Mensen met een narcistische persoonlijkheidsstoornis functioneren op het eerste gezicht prima: zij maken een charmante indruk en tonen zich welbespraakt en autonoom, zeker tijdens eerste en oppervlakkige contacten. Achter deze mooie zelfpresentatie gaan gevoelens van angst en onzekerheid schuil.

Er zijn twee typen narcistische persoonlijkheden te onderscheiden.

1. De openlijke narcist; zijn leven draait om hoe de buitenwereld hem ziet qua bezit, doen en laten en uiterlijk. Hij staat graag in het middelpunt van de belangstelling en vertelt ronduit over zijn belangrijke positie, prestaties en bezittingen. Wanneer een gesprekspartner vertelt over de eigen prestatie, maakt de openlijke narcist dit tot een machtsstrijd en komt hij met een nog betere prestatie op de proppen. Door het belang dat hij hecht aan status, vergelijkt hij zichzelf constant met (gerenommeerde) anderen. Hierdoor heeft hij echter steeds het gevoel te kort te schieten, wat hij vervolgens compenseert met het bekritiseren van anderen, opscheppen over zichzelf en het afdwingen van waardering van anderen. Een openlijke narcist zal nooit dankbaarheid of spijt tonen. Kritiek raakt hem niet. Hij laat zich doorgaans neerbuigend uit over de prestaties van anderen en is geneigd de schuld van fouten bij een ander neer te leggen. Contacten zijn vooral functioneel; ze moeten hem iets opleveren.

2. De verborgen narcist; Hij heeft eveneens grootheidsfantasieën maar laat deze niet of subtieler blijken. Hij vindt bijvoorbeeld dat hij altijd voor anderen klaarstaat, terwijl hij zelf aldoor in de steek gelaten wordt of onvoldoende gewaardeerd wordt. Hij maakt eerder een verlegen indruk en heeft de neiging anderen te idealiseren. Wanneer hij zich uiteindelijk te min gaat voelen, trekt hij zich terug uit een contact maar zonder dat de ander krijgt te horen waarom. Hij is overgevoelig voor wat anderen van hem vinden. Hij speelt voortdurend in op andermans verwachtingen in een poging om kritiek van anderen en gevoelens van schaamte te voorkomen. Dieper liggend is er het gevoel het allemaal veel beter te kunnen.

Bij beide typen is de kern van het probleem: een gebrek aan inlevingsvermogen in andere mensen, een afwijkend zelfbeeld en een grote behoefte aan bewondering.

Oorzaken narcisme
Personen met een narcistische persoonlijkheidsstoornis zijn vaak op jongere leeftijd (emotioneel) verwaarloosd geweest of hebben nare dingen meegemaakt. Hun ouders waren om bepaalde redenen mogelijk niet in staat hen genoeg veiligheid te bieden. Het kind voelde zich daardoor vaak verlaten en leerde al heel jong dat hij, om te overleven, emotioneel minder moest investeren in anderen en meer in zichzelf. Dit noemen we een 'overlevingsbesluit'. Het kind creëert op die manier zijn eigen veilige nestje, maar leert niet mee te voelen met anderen (empathie) en te investeren in relaties. Narcisme is volgens sommige psychologen dan ook een weerspiegeling van datgene wat iemand van jongs af tekort is gekomen in relaties. In zijn opvoeding lag de nadruk wellicht op prestaties, maar zonder dat hem werd geleerd om op een realistische manier voor zichzelf te beoordelen of hij goed genoeg is in wat hij deed. Hij blijft hunkeren naar positieve reacties van anderen over hem en wordt daarmee afhankelijk van de mening van anderen.
Het tegendeel gebeurt ook: het kind wordt aldoor de hemel in geprezen, maar leert nauwelijks om aandacht te hebben voor de gevoelens van anderen. Het zelfbeeld van een kind kan enerzijds worden bijgestuurd door hem te laten weten dat hij goed is zoals hij is als persoon. Anderzijds kunnen grootheidsideeën worden ingetoomd door hem bijvoorbeeld niet altijd te laten winnen met spelletjes en niet elke tekening 'prachtig' te vinden, maar ook eens te zeggen 'Ik vind deze tekening minder mooi dan de vorige, daar en daar kan het beter'. Zo leert men omgaan met verlies, blij zijn voor een ander en kritiek incasseren en benutten en waken we ervoor dat gezond narcisme (karaktertrekken) omslaat in ongezond narcisme (persoonlijkheidsstoornis).

Gevolgen narcisme
Een narcistische persoonlijkheidsstoornis kan sociale en psychologische problemen tot gevolg hebben. Vaak treden pas tijdens de adolescentie of jonge volwassenheid de eerste problemen op in relatie, studie en/of werk.
Narcisten hebben moeite met het onderhouden van (intieme) relaties. Zodra hun partner de eigen wensen en behoeften onder de aandacht brengt, wordt hij/zij als lastig ervaren en komt het einde van de relatie in zicht. In andere contacten zorgen hun botte opmerkingen en neiging tot opscheppen ervoor dat mensen zich van hen distantiëren.
Als gevolg hiervan kunnen narcisten in een isolement terecht komen, waarbij angst en depressieve gevoelens de boventoon gaan voeren. Narcisten beseffen hun eigen arrogantie niet en hebben daardoor zelf niet in de gaten wat de oorzaak van hun problemen is. Narcistische mensen zullen zich daarom meestal met andere klachten aanmelden bij een psycholoog: ze vertellen dat ze vastlopen in hun relatie of op hun werk, dat ze zich vervelen omdat niets hen kan boeien, of dat ze zich zeer depressief voelen na relatief kleine tegenslagen.
Nu is narcisme niet alleen maar ongunstig. In feite hebben we allemaal wel narcistische persoonlijkheidstrekken. In onze samenleving is het individu immers steeds centraler komen te staan en lijken narcistische trekken zelfs noodzakelijk voor succes in de huidige maatschappij. Ze vormen de basis voor dingen als concurrentie, competitie, ambitie en zelfwaardering. Kortom, narcisme haalt het beste in je naar boven. Niet voor niets vertonen kunstenaars, politici, bankiers en topsporters overal in de wereld in hoge mate narcistische trekken. Het omslagpunt van 'gezond' naar 'ongezond' narcisme zit hem in een gebrek aan empathie. Verzamel kritische mensen om je heen die je erop durven te wijzen als je narcistische trekken de overhand nemen.

Milangela Plate is psycholoog/gerontoloog met veel ervaring op het gebied van counseling, diagnostiek en training voor volwassenen en 60-plussers. E-mail: milangela.plate@takecare.an

Werk van Elly Hogenes:

‘Ik schiet alle kanten op’

Dikke, ronde, kleurige en volle billen. Ze kunnen nooit van Elly Hogenes zelf zijn. Dat klopt. Die volumineuze rondingen behoren Selma toe. Knallende billen met bloemetjes, sterretjes, zonnetjes, vlinders. Kortom, zaken die normaal gesproken niet op het achterwerk thuishoren. Hogenes vereeuwigt op frivole wijze én met toestemming de achterkant van haar zo geliefde, voormalige steun en toeverlaat: Selma.

Elly Hogenes met een van haar Selma’s in haar atelier.

Tekst: Marja Berk Foto’s: Ken Wong

Maar laten we bij het begin beginnen. Elly Hogenes werd geboren in Amsterdam en verhuisde op latere leeftijd met haar echtgenoot naar Oostzaan. Hij had een droom en zij deelde die niet. Maar toen de kans zich voordeed bleek echte liefde alles te overwinnen en besloot ze dat zijn droom een kans moest krijgen. Er werd voor zeven maanden verhuisd naar Curaçao. Na terugkeer in Nederland bleek het eiland een diepgewortelde indruk achtergelaten te hebben en werd voor de tweede keer de boel ingepakt. Een artistieke achtergrond heeft ze niet. Vader Dorus was timmerman, moeder Riek coupeuse en voor pentekeningen moet worden teruggegaan naar voorvaderen. “Ik heb van alles gedaan”, vertelt Hogenes, “van kapster tot schoonheidsspecialiste. Ik was hier ook een eigen salon begonnen, maar toen dat niet meer zo lekker liep, ben ik gestopt. Dankzij een klant raakte ik verslingerd aan het schilderen. Zij gaf me les en zo is het gekomen. Ik wilde al eerder schilderen, maar wist nooit hoe te beginnen.”

Hogenes is niet begonnen met die dikke kont. “Welnee”, lacht ze, “in het begin tekende en schilderde ik dingetjes na, van plaatjes en foto’s.” Eén van haar eerste werken hangt aan de wand en laat een mooi koppel flamingo’s zien. Ook cactussen ontsnapten niet aan de aandacht van Hogenes. Haar eerste expositie met cactussen vond plaats in het Marriott Hotel en tot haar grote verbazing verkocht ze drie werkjes. “Ik geloofde bijna niet dat iemand mijn werk leuk vond. Blijkbaar zo leuk dat er voor betaald werd, dat kón toch niet.” Maar de basis was gelegd en het stimuleerde haar vooral dóór te gaan.

Het verhaal van het ontstaan van haar huidige werk met de dikke billen, gaat even terug. “Ik was erg druk bezig, ook vooral in mijn hoofd. Kan soms mijn eigen gedachten niet stoppen. Eigenlijk was ik op zoek naar een oppas voor mijn twee kinderen, die tevens wat huishoudelijk werk wilde doen.” Zo ontmoette ze Selma. “Een erg leuke vrouw, die altijd in huis liep te scharrelen, met rollertjes in het haar. Ze regelde voor mij de boel en hoorde er op enig moment ook helemaal bij.” Elly Hogenes voelde zich op haar gemak bij deze surrogaatmoeder en op een dag vroeg ze Selma model te staan. “De eerste doeken leken nog erg gedetailleerd op een mens, maar naarmate de tijd verstreek ben ik een eigen draai aan Selma gaan geven.” Bij een expositie in Landhuis Ararat werd Selma meegenomen en de reacties waren, alweer tot verbazing van Hogenes, erg enthousiast. De kleurrijke schilderijen ontstonden in 2007, maar Elly Hogenes stopte er mee en startte in 2009 weer een grote salon. “Ik bleef ook wel schilderen en inmiddels had ik het idee opgevat om iets met kaarten te doen.”

De camera werd gepakt en de afbeeldingen van Selma kwamen op kaarten te staan. De eerste druk werd in een hele kleine oplage gedaan door de Curaçaosche Courant en Hogenes verkocht ze in haar salon. “Mensen vonden het leuk en de kaarten werden goed verkocht”, vertelt ze en de verwondering hierover valt nog op haar gezicht af te lezen. Tijdens het gesprek komt Mouse, haar chihuahua met een hoog blafje om de hoek kijken. Hij wordt vergezeld door de poes, die een kop groter is. Zij wordt door Mouse uitgedaagd. Na wat speelse capriolen en een hoop herrie nestelt het stel zich harmonieus op de bank. De rust keert terug en Elly Hogenes vervolgt: “In de salon had ik ook de schilderijen staan en ik kreeg het eigenlijk steeds drukker.” Door gezondheidsproblemen van één van haar kinderen moest er echter een keuze worden gemaakt. “Met een eigen zaak werk je niet fulltime maar fullfulltime en dat deed mijn man ook. Dat was het moment dat ik besloot weer met de salon te stoppen. De kinderen gaan voor.” Er brak een rustperiode aan, maar het schilderen ging door.

Exposeren doet Hogenes zeer weinig. Op de vraag waarom dat is, volgt een diepe zucht. “Ik weet niet waarom ik niet graag exposeer. Ik durf niet goed en ben ook niet zo’n marketingtype dat met haar waar te koop loopt.” Ze had nog wel de moed met haar kaarten langs Out of the Blue op Mambobeach te gaan, om te kijken of zij geïnteresseerd waren. “Ik liet een kaartje met mijn telefoonnummer achter en er werd zowaar gebeld.” De giftshop was zeer geïnteresseerd in Selma en Hogenes was verguld. “Voor mij was het een uitkomst, want ik hoefde niet zelf te verkopen. Ik kán dat niet, ik ben er gewoon niet goed in.”

Inmiddels zijn de kaarten van Selma ook te koop in de nieuwe Out of the Blue op Zanzibar. Het zijn trouwe afnemers van de schilderijen en de kaarten. De trouw is wederkerig. Maar aan marketing wordt dus weinig gedaan. En dat is jammer, want Selma zou een nog grotere hit kunnen worden. Ze prijkt in vele kleuren en gedaanten op de kaarten en schilderijen; de vorm blijft echter hetzelfde en maakt het werk van Hogenes zeer herkenbaar. Curaçao heeft Elly Hogenes tot haar kleurgebruik geïnspireerd. “Vooral de mensen en die blauwe zee, die prachtige kleur; het is nog altijd een feest om dit op doek te zetten. Ik denk niet dat ik in Nederland tot deze kleurencombinaties was gekomen.” Dat zij in een prachtig huis met uitzicht op zee woont, zal zeer zeker bijdragen tot deze inspiratie. “Ik leer nog elke dag en ik raak daarin niet verzadigd. Ik experimenteer ook nog met Selma, hoe ik haar op een nog sprekender en speelser manier kan vertolken.”

De schilderijen van Hogenes laten een combinatie zien van detail en strakke lijnen. “Ik zat wel wat strak in het pak zal ik maar zeggen; elk detail moest altijd kloppen, maar tijdens lessen heb ik geleerd dat wat gemakkelijker te bekijken. Dat gelikte plaatje los te laten.” Aan ideeën en creativiteit ontbreekt het haar niet. Sinds kort houdt ze zich ook bezig met bronsgieten en haar eerste resultaat prijkt op de eettafel. De bronsgieterij was op sterven na dood, maar door een aantal kunstenaars wordt keihard gewerkt de gieterij nieuw leven in te blazen. “Ik weet er niets van, maar ik leer zoveel. Je leert mallen maken en ik ben nu ook met klei bezig. Dat had ik nooit van mezelf verwacht, ik had er vroeger niets mee.” Haar klei haalt ze in een keramiekwinkel bij haar in de buurt. “Een geweldige vent”, aldus Hogenes. “Hij wil geen les geven, maar telkens als ik daar kom, kan hij het toch niet laten mij van tips en advies te voorzien. Daar heb ik heel veel aan.”

Elly Hogenes heeft geen kunstopleiding gedaan, geen Rietveld of Hogeschool voor de Kunsten. “Daar word ik wel eens mee geconfronteerd”, grinnikt ze. “Sommige mensen vinden het nodig dat onder je neus te wrijven. Ik snap dat heel goed. Ik verbeeld me helemaal niets, doe gewoon mijn ding, maar ik laat mensen wel in hun waarde.” Ze ontmoette Carlos Blaker, kunstenaar en kunstfanaat. “Het leuke van hem is dat hij je het gevoel geeft dat het niet uitmaakt. Hij bezigt het principe dat je gewoon moet doen wat je leuk vindt en als het goed is, is het goed. Daar voel ik me dan comfortabel bij.”

Hogenes raakt bekender, maar niet onder haar eigen naam. Haar bedrijfje heet Art by Eve en onder die naam worden de kaarten met Selma vervaardigd. Inmiddels hebben zich wat andere items bij de kaarten gevoegd. Selmahartjes, Selmaschalen en een prachtige Selmakalender voor het jaar 2012. De laatste wordt tijdens het gesprek cadeau gedaan en de mooie kalender laat Selma in al haar variëteiten zien. Elke maand een anders gekleurde Selma. Met rollertjes in het haar, zonder rollertjes, zittend, liggend. “Ik heb een hele lieve, fantastische ontwerper, waar ik mee kan lezen en schrijven.” Met hem doet ze ideeën op om haar voormalige kinderoppas te vereeuwigen. Voormalig? “Ja, wij gingen verhuizen en het werd voor Selma te ver. Erg jammer, maar ik begreep het wel.”

Hoe reageert de echte Selma op haar groeiende populariteit ? Hogenes lacht en zegt: “Ze doet er eigenlijk heel laconiek over. Ik heb haar natuurlijk toestemming gevraagd en ze vond het allemaal prima. Ze is ook niet te herkennen op mijn afbeeldingen, dat zou ik ook niet willen.”

Elly Hogenes spreidt een groot deel van haar Selmakaarten uit en de verscheidenheid aan kleuren is oogstrelend. Zonnig en vrolijk is een omschrijving die tekort doet. Hogenes zou wat meer ruchtbaarheid aan haar kunst willen geven en heeft nog veel meer plannen met haar creaties. “Maar nogmaals, eigenlijk vind ik het eng om meer aan de weg te timmeren. Het is zo moeilijk je eigen product aan de man te brengen. Ik vond het al geweldig dat ik voor dit interview werd gevraagd.”

Als er naar de nieuwe plannen wordt geïnformeerd is Hogenes wat terughoudend. “Er zijn nog zoveel Selmamogelijkheden en ik heb echt een paar goede ingevingen gehad. Die ben ik nu aan het onderzoeken; het vergt een grote investering dus ik weet niet of ik het op korte termijn voor elkaar kan krijgen.” Selma loopt inmiddels als een trein en de kaarten zijn nu ook bij Bruna te verkrijgen. Ze leent zich uitstekend voor uitbreiding op andere items maar “het moet wel mooi en toch ook een beetje exclusief blijven”, aldus Hogenes. Een toekomstvisie van Elly Hogenes? “Ik schiet alle kanten op”, verzucht ze. “Met één product heb ik dit jaar wel echt een doel, maar ik loop over van de ideeën. Daar heb ik nog geen echte planning aan gehangen.” De groeiende populariteit van Selma geeft Hogenes vleugels en het kriebelt, het gonst en het bruist.

Aan het eind van het gesprek mag ik Selmakaarten meenemen en ik aanvaard ze in dankbaarheid. Want precies op die-en-die muur zouden drie kleine ingelijste Selma’s naast elkaar een geweldige blikvanger zijn. Die Selma...

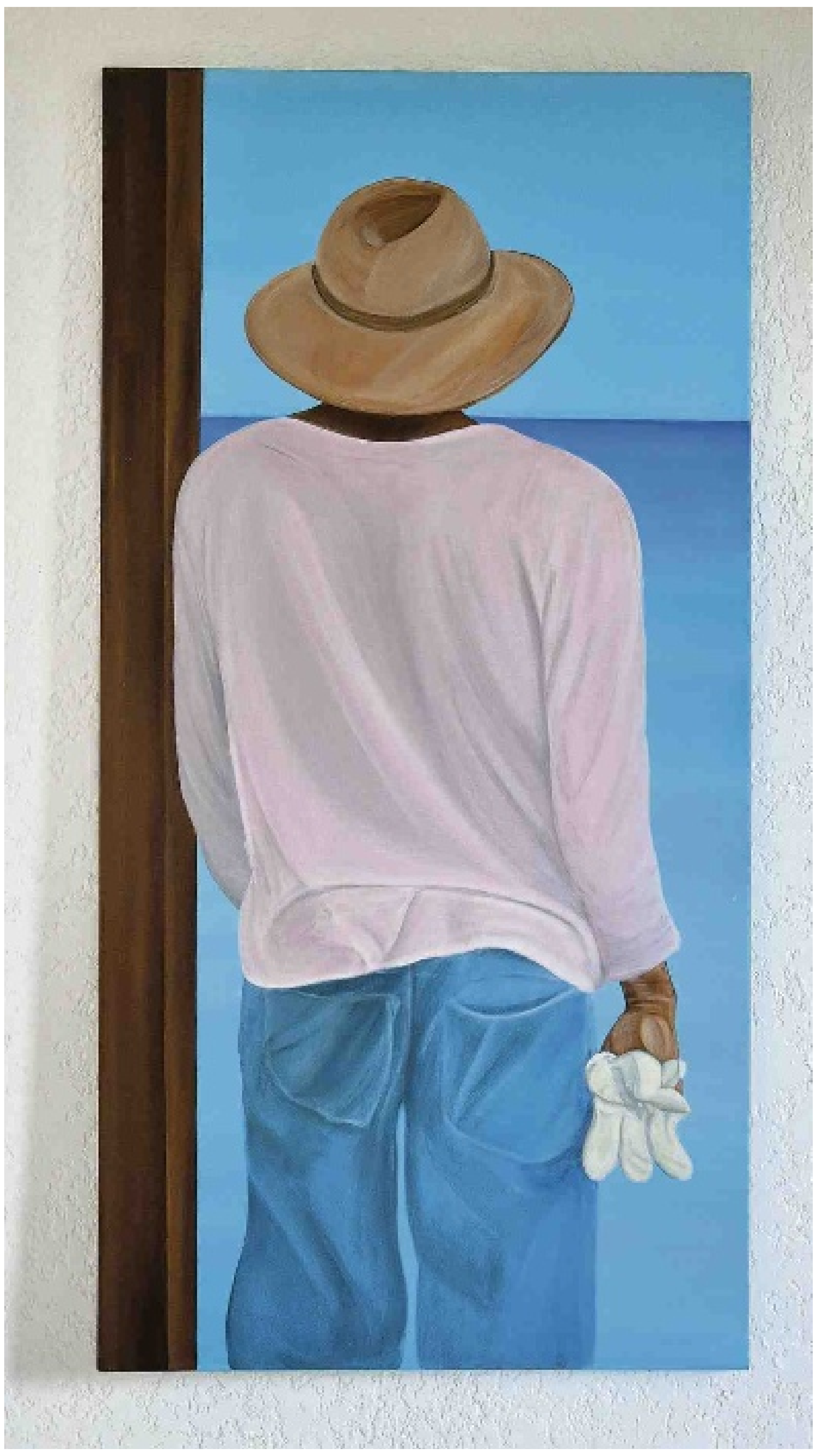

Culturele Agenda

Kunst & exposities

Overzicht Mon Art
Mon Art Gallery begint het nieuwe jaar met een selectie van werk van alle kunstenaars die hun werk gewoonlijk in de gallery exposeren, onder wie Herman van Bergen, Marcel van Duijneveldt, Ria Houwen, Marlies Schoenmakers, Evelien Sipkes, Alfonso de Windt, Helen Martina, Midzy Longueverne, Ans Mezas, Margo Nelissen, Janet Brink, Rebecca Paz Valez en Frits Adriaans. Ook is er werk van Jan Gilbert en Mimi van Bindsbergen. Deze overzichtsexpositie duurt tot 1 februari.

Driehoeksreis
Op zondag 29 januari om 19.30 uur geeft Bert Kienjet een lezing in Het Curacaosch Museum aan de van Leeuwenhoekstraat z/n. Aansluitend opent Jacob Gelt Dekker de expositie 'Driehoeksreis' en daarna kan de tentoonstelling bekeken worden. Deze Leidse kunstenaar toont tot 19 maart twee series met in totaal 72 etsen, portretten verband houdend met Europa, West-Afrika en de Caribbean. De etsen zijn te koop. Iedereen is welkom, toegang en kleding zijn vrij.

3 Ellens
Op 11 februari opent bij Gallery Alma Blou een keramiekexpositie met werk van Ellen Spijkstra, Ellen Elings en Ellen Hoke.
Ellen Spijkstra behoeft geen introductie. Na meer dan 20 jaar keramieklessen te hebben gegeven aan vele keramisten op het eiland, besloot ze om hier verleden jaar mee te stoppen en zich helemaal te gaan toeleggen op haar eigen ontwikkeling. Ellen Elings en Ellen Hoke zijn beiden ex-leelingen van haar die nu als zelfstandige kunstenaars doorgaan. Ellen Elings maakt vooral heel eigenzinnige torso's en Ellen Hoke legt zich vooral toe op het bewerken van de klei.

Dans & theater

Muhé Frida
Multidisciplinair Danstheater door Alydia Wever (regie/choreograaf/concept). De productie Muhé Frida is geïnspireerd op het leven en werk van de Mexicaanse kunstenares Frida Kahlo. Het danstheaterproject Muhé Frida toont zeven verschillende belangrijke fragmenten uit het leven van Frida Kahlo. Zeven Arubaanse kunstenaressen geven naar aanleiding van een schilderij van Frida Kahlo hieraan invulling met moderne dans. In monologen gebaseerd op haar dagboekfragmenten ontstaat een interactie tussen Frida en de fragmenten.

Door de fascinatie voor de verschillende kunsten zoekt Alydia Wever, als danser-choreograaf, integratie van verschillende de disciplines zoals beeldende kunst, film, theater, fotografie, literatuur en muziek.

Tevens wordt de 'beste Arubaanse korte film' van het Aruba Internationaal Film Festival 2011 - 'Muhé Frida' vertoond.
Zaterdag 28 januari om 20.00 uur
Zondag 29 januari om 15.00 uur
Locatie: La Tentashon
Entree: 16 t/m 25 jaar: 25 gulden, 25 jaar en ouder: 35 gulden

Muziek

Avila Chamber Music Celebration
De Avila Chamber Music Celebration gaat haar 5e seizoen in en zal tot 29 januari 2012 vier concerten geven:
Zaterdag 28 januari 17.00 uur: Concert in het Paleis van de Gouverneur te Fort Amsterdam.
Zondagmorgen 29 januari om 11.00 uur een koffieconcert in Avila.
Voor meer informatie belt u naar het Avila Hotel tel. 461.4377 of www.avila-hotel.com.

Rudolf Palm
Bij het MCN (Muziek Centrum Nederland) is sinds kort een muziekbundel met de pianocomposities van de Curaçaose musicus en componist Rudolf Palm (1880-1950), een kleinzoon van de musicus en componist Jan Gerard Palm (1831-1906), verschenen in de uitgaveserie 'Donemus Klassiek'.
De partituren kunt u zelf downloaden via de webshop van het MCN, maar zijn ook als hard copy pianobundel te bestellen.
Meer informatie via webshop.mcn.nl/portal/catalog, onder 'new products'.

Binnenkort verschijnt bij het MCN ook een liederenbundel met composities van Rudolf Palm, geschreven op teksten van Curaçaose schrijvers en dichters uit het begin van de twintigste eeuw (onder anderen Dario Salas, Willem Kroon, Willem Hoyer, Emilio Davelaar en Arturo Leito).

Op Curaçao zullen beide bundels te zijner tijd verkijgbaar zijn bij boekhandel Mensing's Caminada.

Nieuw & opmerkelijk

Raymi Sambo in Teatro Luna Blou
Acteur/regisseur Raymi Sambo komt weer naar Curaçao om aanstormend acteertalent te helpen door middel van workshops 'Monoloog'. Op 5 februari is er een presentatie van de resultaten.
De workshops zijn voor jong en oud en de serie bestaat uit vijf lessen.
Prijs: 75 gulden per workshop
Meer informatie: bel. 462-2209 of 520-2583 of kijk op www.lunablou.org.
Meer informatie over Raymi Sambo: www.raymisambo.nl
Inschrijven kan vanaf nu bij Teatro Luna Blou.
De workshops vinden plaats van maandag 30 januari t/m vrijdag 3 februari van 18.30 tot 21.00 uur. Zaterdag is de generale repetitie en zondag om 19.00 uur de presentatie van de workshops.

Workshops bij Landhuis Bloemhof 2012:

Surrealisme onder leiding van Marcel van Duijneveldt
In deze cursus wordt het surrealisme van verschillende kanten bekeken. De theoretische kant wordt belicht: de kerngedachte van deze stroming, de plaats van het surrealisme binnen de kunstgeschiedenis en de ontleding van een aantal surrealistische werken. De praktijk komt ook aan bod: diverse technieken waarbij het onderbewuste wordt aangesproken, werken aan een persoonlijke vormentaal en het produceren van surrealistische werken. Datum: 28 januari en 4 en 11 februari van 10.00 tot 13.00 uur. Prijs: 175 gulden exclusief OB.

3D Portraits onder leiding van Fonz Heijdens
Tijdens deze workshop gaan cursisten hun eigen 3D gezichtsprofiel maken. Er wordt gewerkt met hout, figuurzaag, lijm en verf. Ervaring is niet nodig. Data: 2, 9 en 16 februari van 18.00 tot 21.00 uur.

Kinderworkshop Creative Kids
Voor kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar, op woensdagen van 14.30 tot 16.00 uur in groepjes van acht kinderen of meer. Programma:
Februari (1, 8, 15 en 29): Vissen- en schelpenmobiel, Papieren handdoekjes-creatie op canvas
Maart (7, 14, 21 en 28): Kokosnootcreatie, Spiegel/dartboard
April (4, 18 en 25): Foamcreatie, Naamkaartje op drijfhout
Mei (2, 9, 16 en 23): Houten note block/schoolbord, Decoupage-techniek met karton
Locatie: Landhuis Bloemhof
Prijs: 65 gulden per maand
Voertalen: Engels, Spaans, Nederlands, Papiamentu

Voor inschrijvingen en of informatie: email: info@bloemhof.an, tel. 737-5775 (tussen 9.00 en 14.00 uur van dinsdag tot en met zaterdag).

Film

Maritiem Museum documentaires
Het Maritiem Museum presenteert een serie documentaires. Donderdag 2 februari de laatste avond met 'Mi Lombrishi' en 'De Antillen in je bloed'.
Mi Lombrishi is een documentaire van Marion Hilhorst over 350 jaar joodse gemeenschap op Curaçao.
In De Antillen in je bloed vertelt schrijfster Miep Diekmann over haar jeugd op Curaçao.
Aanvang: 19.30 uur
Entree: 10 gulden
De documentaires zijn Nederlands gesproken, dan wel voorzien van Nederlandse of Engelse ondertiteling.

Filmhuis Openbare Bibliotheek
9 februari: Biutiful
8 maart: Four lions
Tijd: 19.00 uur
Locatie: Auditorium van de Openbare Bibliotheek
Entree: leden 2,50 gulden; niet-leden 5 gulden.

Varia

Ascencion
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis. Hapjes, drankjes en muziek aanwezig.

Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert vrijwel iedere donderdag rondleidingen over de plantage en omgeving. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname kost tien gulden (koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen) en is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864-1950, 518-7265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com.

Noteert u alvast:

Jaaroverzicht Gallery Alma Blou
7 april: een beeldenexpositie (hout met verschillende andere materialen) van Angel Luis de la Rosa, een Cubaanse kunstenaar die al enkele jaren op Curaçao woont.
19 mei: Expositie van Clemens Briel, die nu speciaal naar Italië is om enkele glazen beelden te gieten voor deze expositie.
In juni wordt er een groepsexpositie georganiseerd in samenwerking met vrijwilligers van de Stichting Dierenbescherming ten bate van deze organisatie.
8 september zal George Struikelblok uit Suriname zijn tweede schilderijenexpositie hebben op Curaçao.
13 oktober zal de opening zijn van een expositie van Rien te Hennepe met beeldhouwwerken van limestone van de Tafelberg.
Eind van het jaar geeft de dan 80-jarige José Maria Capricorne een overzichtstentoonstelling in de Gallery.
Vanaf februari houdt Gallery Alma Blou elke laatste zaterdag van de maand een 'Marsche di Artesania' op het parkeerterrein van Landhuis Habaai. Iedereen die handgemaakte artikelen heeft, is vrij om zich in te schrijven voor deze markt.
Landhuis Habaai
Radulphusweg 4
Meer informatie: tel. 462.8896 of email: galleryalmablou@gmail.com.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com.

Miep Diekmann vertelt in de documentaire 'De Antillen in je bloed!' over haar jeugdjaren op Curaçao. Te zien in het Maritiem Museum.

Muhé Frida, een voorsteling van Alydia Wever zaterdag en zondag op de planken in La Tentashon.

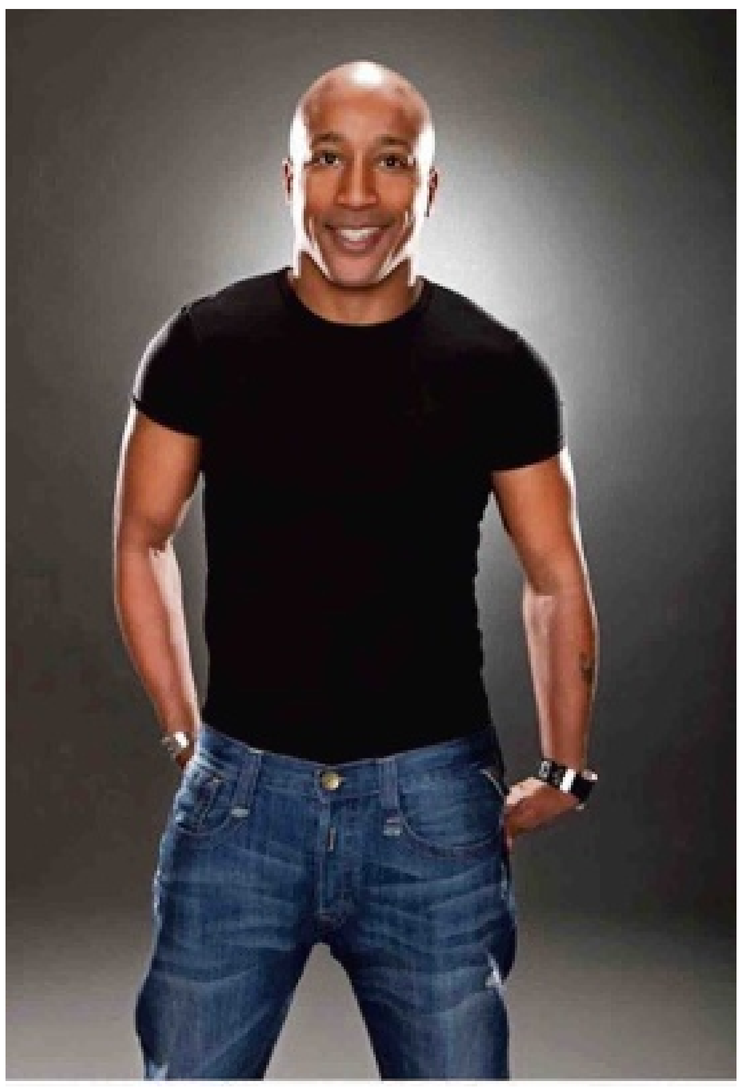
Raimy Sambo geeft workshops 'Monoloog' in Teatro Luna Blou.

Workshop 3D Portraits onder leiding van Fonz Heijdens in Landhuis Bloemhof.

Driehoeksreis

Wim en Tirzo

Het Curaçaosch Museum presenteert deze weken een overzicht van het grafische werk van Bert Kienjet. Deze Leidse kunstenaar laat zich in zijn grafische werk inspireren door de historische Driehoeksreis. Deze reis van Europa via West-Afrika naar het Caribisch gebied en weer naar Europa werd in de 17e eeuw door de West-Indische Compagnie begonnen.

Deze reis wordt door Kienjet als metafoor gebruikt voor de uiteenlopende banden tussen Westerse, Afrikaanse en Caribische culturen. Kienjets werk bestaat uit tientallen portretten van 'personages' die de driehoeksreis bevolk(t)en.

Hierbij een voorproefje van de tentoonstelling van etsen, voorzien van korte onderschriften door Kienjet zelf. Door het groepsgewijs tonen van de portretten worden oude en nieuwe verhalen zichtbaar.

Tekst: Aart Broek

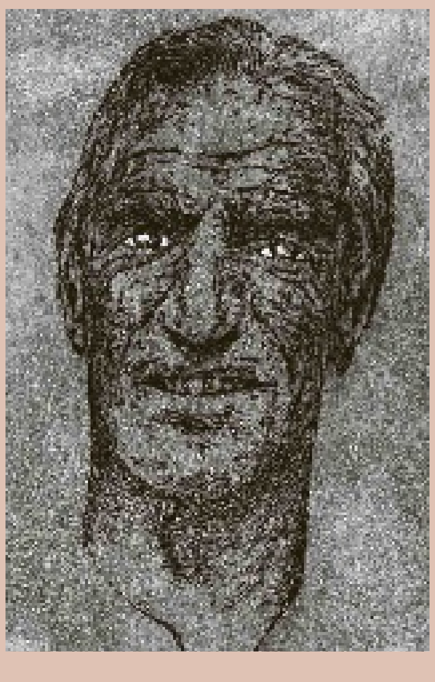

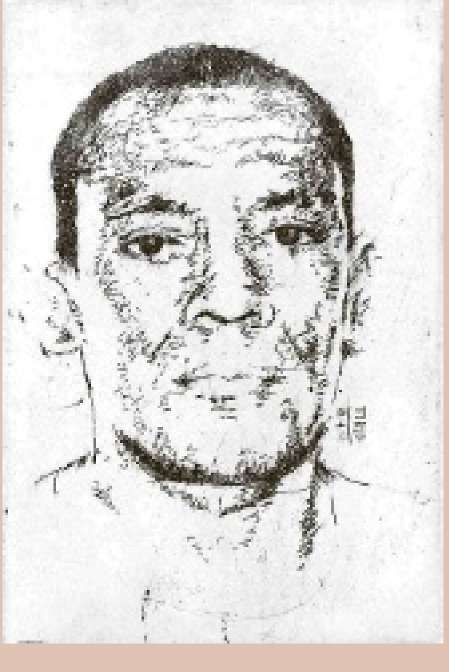

Zwart/wit. 'Dit is een negereiland, hoe je het ook bekijkt', schreef Tip Marugg. Net als 'maar zouden niet alle moeilijkheden opgelost zijn als iedereen zich wit verfde? Je weet dan niet wie blank en wie zwart is. Waarom niet iedereen zwart?' Witte Wim uit Leiden is de meest pigmentloze man die ik ken. Wordt hij anders als ik hem zwart maak? Wordt zwarte Tirzo van Curaçao anders als ik hem zo wit mogelijk teken? (BK)

Black Wim / portret van Wim als zwarte man, ets/aquatint, 15 x 10 cm.

Tirzo / portret van beeldend kunstenaar Tirzo Martha, ets/droge naald, 15 x 10 cm.

Mijmeren in het andere Muizenberg

Muizenberg op Curaçao is de naam voor het noordelijke deel van de wijk Suffisant. Maar er is nog een Muizenberg: een voorstadje van Kaapstad, op het zuidelijkste puntje van Afrika. Je staat gek te kijken als je rijdend door Kaapstad overal 'Muizenberg' op verkeersborden ziet staan. Mjoezenburk, zeggen Engelstalige bewoners van de Kaap. We gaan er maar eens kijken en wat mijmeren!

Tekst en foto's: Marius Bremmer

Het Zuid-Afrikaanse Muizenberg ligt er verrassend mooi bij, tussen het Kaapse Schiereiland en de Hottentots Hollandbergen. Vanuit Kaapstad ben je er zo. Het is een prachtig stadje aan zee, met bebouwing tegen de bergen. Er staan mooie villa's in Victoriaanse en Edwardiaanse stijl: een Britse uitstraling dus.

Het waait er vaak enorm, ook vandaag, er zijn zelfs waaibomen! De zee heeft schuimende koppen, er wordt flink gesurft en deze zonnige zomerzondag lokt ondanks de felle wind toch veel mensen in het water. Links en rechts van me zie ik een van de mooiste stranden van Zuid-Afrika, maar liefst 38 kilometer wit zand. De badgasten zijn blank, bruin en zwart en ze poedelen allemaal door elkaar. Een mooi plaatje in het Zuid-Afrika anno 2012. Dat was vroeger wel anders.

Ook uniek zijn de kleurige strandhuisjes. Wat een mooi plaatje levert dat op.

Langs de kust loopt een weg en een spoorlijn, waar regelmatig een passagierstrein passeert. Station Muizenberg is een prachtig gebouw. Een station pal aan zee, waar zie je dat?
Bij de spoorwegovergangen staan waarschuwingen in het Engels, het Afrikaans en het Xhosa, een Bantoetaal. Wat is het Afrikaans toch een interessante taal. Met een beetje taalgevoel heb je het Engels niet nodig om dit te begrijpen: "Kruis die spoor slegs as die pad oorkant oop is".

Schepen van de Verenigde Oost- Indische Compagnie (VOC) rondden in de slipstream van de Portugezen al sinds het einde van de zestiende eeuw Kaap de Goede Hoop. Die Portugezen waren er al vroeg bij: in 1488 rondde Bartholomeus Diaz als eerste 'Cabo de boa Esperança'. Wat waagden ze zich met de beperkte middelen van toen al ver van huis!
De VOC - opgericht in 1602 - stichtte pas in 1652 een verversingspost op de zuidelijkste punt van Afrika. Daarvoor tekende Jan van Riebeeck, geboren in Culemborg. Hij stichtte wat nu Kaapstad is. Op de heenweg naar de eilanden van Indië of op de terugweg naar huis stopte men er om vers drinkwater en voedsel in te slaan. De bemanning stortten zich en passant op de lokale vrouwen en zondags vierde men er het Heilig Avondmaal.
Soms vergiste de kapitein zich. Hij navigeerde dan te vroeg richting wal en kwam zo in de verkeerde baai aan, de valse baai! Daarom ligt Muizenberg nu aan 'False Bay' of 'Valsbaai', zoals de Afrikaanse naam luidt.
Al snel leek het handig om ook de valse baai te benutten voor de bevoorrading van schepen. De VOC stichtte er daarom in 1673 een 'veepost' voor vers vlees. Later kwam er ook een militaire post. De eerste leider hiervan was sergeant Wynand Muijs. Zo ontstond de naam Muizenberg, als een verbastering van Muijs Zijn Berg ontstond de naam Muysenbergh.

Er is nu nog steeds een posthuis uit 1742, 'Het Posthuys' geheten. Schepen op weg naar de Oost lieten er hun strategische post en liefdesbrieven achter, die dan weer werden meegenomen door schepen die op weg naar huis waren. Ook diende dit posthuis als tolhuis: boeren uit de omgeving die hun koopwaar kwamen aanbieden aan passerende schepen moesten belasting betalen. Later diende het posthuis nog als politiewacht, als bordeel en als hotel. In 1980 werd het gebouw gerestaureerd met geld van de Anglo American Corporation, een multinationale mijnmaatschappij. Nu is er een kleine collectie foto's en interessante voorwerpen uit de vroege jaren van het stadje te bezichtigen. Die collectie wordt beheerd wordt door de 'Muizenberg Historical Conservation Society'.
In de geschiedenisboeken is Muizenberg verder nog bekend om de 'Slag bij Muizenberg'. In 1795 vielen de Britten hier de Nederlanders van de VOC aan. Een gemakkelijke prooi, want de Fransen waren net Nederland als bezetter binnengetrokken; het begin van 'de Franse Tijd'. Voor de Britten was dit het begin van de bezetting van de Kaap, die uitmondde in de bezetting van hele delen van zuidelijk Afrika. Aan deze Slag bij Muizenberg herinneren nog de resten van een Nederlands fort tegen de Berg, met fraai uitzicht over False Bay.
In zee bij Muizenberg zwemt de gevaarlijke witte haai. Daarom zijn er uitkijkposten die zwemmers en surfers waarschuwen als er witte haaien worden gezien. Ik ga maar niet zwemmen vandaag. Op een terrasje mijmer ik wat over Muizenberg bij Kaapstad en Muizenberg op Curaçao. Welke er het eerst was en wat de geschiedenis is of de achtergrond van Muizenberg op Curaçao, dat weet ik niet. Daarvoor geef ik graag mijn pen aan een ander...

Zelfs waaibomen bij Muizenberg.

Kleurige strandhuisjes aan Valsbaai.

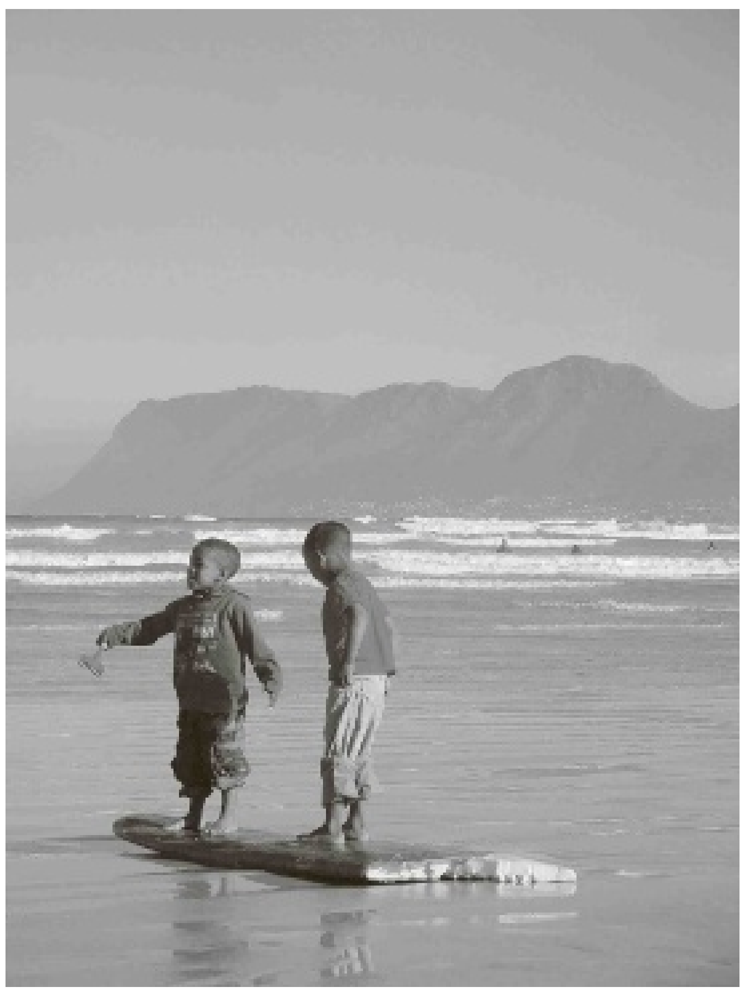

De zee bij Muizenberg trekt lokale jeugd.

Je staat gek te kijken als je Muizenberg op Curaçao kent en dan opeens dit soort borden langs de weg ziet!

Verkeersbord met mooi Afrikaans.

Het fraaie stationsgebouw van Muizenberg.

Er is nu nog steeds een posthuis uit 1742, 'Het Posthuys' geheten. Schepen op weg naar de Oost lieten er hun strategische post en liefdesbrieven achter.

Het perron van station Muizenberg, pal aan zee.

Leesvoer

'Liefde en Kapitaal'

Iedereen kent Karl Marx als een van de invloedrijkste denkers van de negentiende eeuw en als de man wiens levenswerk 'Het kapitaal' de wereld zou veranderen.

Liefde en kapitaal onthult het tumultueuze privéleven van Karl Marx en schetst een portret van een revolutionair, een rokkenjager, een grappenmaker en bovenal een gepassioneerd man - zowel politiek als privé. Als arme student viel Marx voor Jenny, de dochter van een Pruisische baron, en zij en hun kinderen zijn hem ondanks alle tegenslagen en politieke obsessies altijd trouw gebleven. Het gezin zwierf in het kielzog van vader Karl jarenlang door Europa in een tijdperk van politieke spanningen, en naast zijn werk als intellectueel ontpopte Marx zich tot een beschermende vader en liefhebbende echtgenoot.

Door gebruik te maken van nooit eerder toegankelijke bronnen biedt 'Liefde en kapitaal' een intieme blik in de beproevingen, de ellende en de hartstochten van een man die, meer dan elke andere denker, vormgaf aan onze moderne opvattingen over werk, geld en sociale relaties.

Succesvol biografe Mary Gabriel studeerde journalistiek in Amerika en Parijs en werkte daarna als redacteur bij Reuters in Washington en Londen.

Titel: Liefde en Kapitaal, Karl en Jenny Marx en de geboorte van een revolutie
Auteur: M. Gabriel
Uitgever: Bert Bakker
ISBN/EAN: 9789035136984

Ars Poëtica

One Art

The art of losing isn't hard to master;
so many things seem filled with the intent
to be lost that their loss is no disaster.

Lose something every day. Accept the fluster
of lost door keys, the hour badly spent.
The art of losing isn't hard to master.

Then practice losing farther, losing faster:
places, and names, and where it was you meant
to travel. None of these will bring disaster.

I lost my mother's watch. And look! my last, or
next-to-last, of three loved houses went.
The art of losing isn't hard to master.

I lost two cities, lovely ones. And, vaster,
some realms I owned, two rivers, a continent.
I miss them, but it wasn't a disaster.

--Even losing you (the joking voice, a gesture
I love) I shan't have lied. It's evident
the art of losing's not too hard to master
though it may look like (Write it!) like disaster.

Elizabeth Bishop
Uit: The Complete Poems 1927-1979

Clini Clowns
www.cliniclowns.an

Huntu Kòrsou

(H)erkenning is het halve werk (1)

Mijn partner en ik hadden altijd de droom om ooit ons huis duurzaam te bouwen. Dus hebben wij drie jaar geleden besloten een stuk grond te kopen en de eerste stappen te zetten richting ons persoonlijke ideaal. Inmiddels is het ontwerp af.

Tekst: Shakti-Aroena Lakhi

Samen met de architect hebben wij duurzame aspecten in het huis aangebracht en zoveel mogelijk rekening gehouden met wat Moeder Natuur ons cadeau geeft. Zoals het optimaal gebruik maken van de wind, zodat wij straks zo min mogelijk gebruik hoeven te maken van de airco. Ook zal ons huis een breed overstek - wat overigens hoogst uitzonderlijk is - van minimaal een meter hebben om zoveel mogelijk zonlicht van de muren weg te houden. Zo proberen wij te voorkomen dat ons huis een 'bakoven' wordt. Ook nemen wij aspecten mee uit de vroegere tijden. Het fenomeen regenbak is reeds verdwenen uit de Curaçaose huizen, maar wij trachten het nieuw leven in te blazen. Deze regenbak dient als opvang en opslagplaats voor het schaarse en nuttige regenwater om straks onze toiletten mee door te kunnen spoelen en de plantjes water te kunnen geven. En om dit zo goed mogelijk op te vangen zullen de daken van ons huis voorzien zijn van dakgoten. Eveneens een bijzonderheid op ons eiland. Ook wordt het dak geïsoleerd en wordt een deel ervan 'groen'. Dat betekent dat wij op dit stukje dak groente kunnen verbouwen. Als extra bescherming van de muren tegen zonlicht, zullen er in de loop der tijd bomen worden aangeplant rond het huis.

En er komt nog meer. Wellicht denkt u: 'Is dit niet goed genoeg?' Nee, zo idealistisch en ambitieus als wij zijn, zoeken wij verder naar manieren om ons huis nog meer te verduurzamen. Het is een soort k(t)ick. En tegelijkertijd beseffen wij dat wij niet naar de ultieme perfectie kunnen streven, want hoe dan ook, aan alles wat wij aan duurzame snufjes willen verwerken in ons huis is een prijskaartje verbonden. En terecht dat wij hier ons van bewust zijn, want het eerste dilemma dient zich snel aan.

Wij willen ons huis een warme en natuurlijke uitstraling geven. En volgens ons horen hierbij houten deuren, ramen en kozijnen. Dus gingen wij vol goede moed op zoek naar hout. Niet zomaar hout, maar verantwoord FSC gekeurd hout. FSC staat voor Forest Stewardship Council. Een internationaal keurmerk dat garandeert dat het hout afkomstig is van legaal gekapte bomen uit bossen waar een duurzaam bosbeheer centraal staat. Dat wil zeggen dat onder meer voor elke omgehakte boom een nieuwe boom wordt aangeplant om zodoende het bos in stand te houden . Maar zijn er op ons eiland wel handelaren te vinden die zulk verantwoord hout verkopen? Vol vertrouwen zijn wij op pad gegaan...

Hoe het afgelopen is met onze zoektocht naar een houthandelaar in FSC-hout kunt u volgende week lezen.

ir. Shakti-Aroena Lakhi is voorzitter en medeoprichtster van Huntu Kòrsou. Een stichting die duurzame ontwikkeling op Curaçao bevordert door onder meer kennisuitwisseling. Meer info: www.huntu-korsou.org.

Spotlight op dieren

Vechtende honden (2)

Vorige week kon u een eerste column lezen over vechtende honden omdat dit helaas veel voorkomt. Regelmatig krijgen we honden aangeboden die elkaar te grazen hebben genomen en vaak zijn dit geen vreemden voor elkaar, maar honden van hetzelfde gezin.

Tekst: Margot Hack

Een redelijk groot aantal hondenrassen heeft het probleem dat dieren van hetzelfde geslacht niet in vrede naast elkaar kunnen leven. Het is daarom verstandig om u hier in te verdiepen wanneer u een nieuwe hond van hetzelfde geslacht toe wilt voegen aan uw groep. Bij kruisingen is het van belang welk deel van de kruising bij een van de 'moeilijke' rassen hoort, want als dit deel overheerst, kan dit problemen opleveren.

Opgroeien met een andere hond van hetzelfde geslacht- of het nou vader-zoon, moeder-dochter, nestgenoten, niet verwante puppies, of een pup die opgroeit met een niet verwante volwassene betreft - betekent niet dat ze nog steeds met elkaar overweg kunnen wanneer ze allebei volwassen zijn. Instinct gaat een rol spelen wanneer de dieren volwassen worden en zorgt ervoor dat ze een functionerende roedel kunnen vormen.

Wanneer een combinatie tussen dieren niet functioneert, zou in het wild een van deze twee dieren de groep verlaten en een nieuwe groep vormen of zich bij een andere roedel aansluiten. Bij ons thuis kan dit niet en zit het dier gevangen in een stresssituatie. Het is daarom onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat deze dieren beschermd worden tegen gevechten en stress.

Mannelijke honden maken een betere kans om een stabiele roedel te vormen met elkaar dan vrouwtjes, maar de hond die gedwongen wordt tot onderwerping kan moeilijkheden krijgen met zijn zelfvertrouwen en werkkwaliteiten. Hoe meer mannetjes er zijn, hoe verder het laagste mannetje zal dalen.

Vrouwtjes zijn meer geneigd om zich dood te vechten dan de mannetjes en zullen het veel moeilijker hebben om een stabiele roedel te vormen. Het steriliseren van de vrouwtjes en het castreren van de mannetjes kan helpen, maar er zijn nog steeds genoeg voorbeelden van vechtparijen van dieren die 'geholpen' zijn.

Mensen zijn geneigd om de hond te willen straffen die zij zien als de 'agressor'. Dit is een fout want als een van de honden duidelijk meer geschikt is om de roedel te leiden dan zal snel de rust terugkeren en krijgt iedereen een kans om normaal met elkaar om te gaan. Het vredesverdrag kan na verloop van tijd weer verbroken worden, maar het is een goed begin. Wanneer de mens in dit stadium ingrijpt, voorkom je de vorming van een veilige, rustige roedel.

"Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!"

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia Tel: 737-2185-737-3202

DIEREN BESCHERMING curacao

Gaat u op vakantie ? Zorg dat uw huisdier goed verzorgd achterblijft

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Hexaëder; 5. deel van de week; 8. erg; 13. rijstbrandewijn; 14. heerlijk; 16. deel van een uurwerk; 17. haal met de tong; 18. deel van een vis; 19. opening; 21. sprookjesfiguur; 22. bouwval; 25. fotolab; 27. smal boordsel; 28. lage temperatuur; 30. insect; 32. knel; 33. dans; 35. vuurwapen; 37. dierengeluid; 38. bek; 39. grondsoort; 40. lidwoord; 41. Indonesisch gerecht; 43. noodzakelijk; 45. morsdoekje; 47. spijskaart; 49. honingdrank; 50. slotwoord; 52. sneeuwhut; 54. smalle weg; 56. grote toeloop; 58. afgemat; 60. bedeesd; 61. scheepstouw; 63. bijbels figuur; 65. Aziatisch land; 67. eindstreep; 68. mohammedaanse bijbel; 69. hondensoort; 70. fat.

VERTICAAL: 1. Rustig; 2. Zwitsers kanton; 3. zendapparatuur; 4. klein kind; 5. judograad; 6. reeds; 7. tweewielige disselwagen; 9. boom; 10. oneerlijk; 11. groot water; 12. eikenschiller; 14. bevel aan een hond; 15. zoon van Jakob; 18. roofdier; 20. belasting voor het gebruik van een weg; 23. vertraging; 24. aardkluit; 26. kunstrichting; 27. schuld; 28. zuil; 29. kleintje; 31. autotype; 32. deel van het hoofd; 33. spie; 34. wier; 36. snavel; 42. beroep; 44. god (Lat.); 46. deponeren; 48. stad in Duitsland; 50. atmosfeer overdruk; 51. jachthond; 53. vrouwelijk dier; 54. groente; 55. stadscentrum; 57. wisselgebruik (It.); 59. slot; 60. jong dier; 62. gelofte; 64. dwarsmast; 66. muzieknoot; 67. familielid.

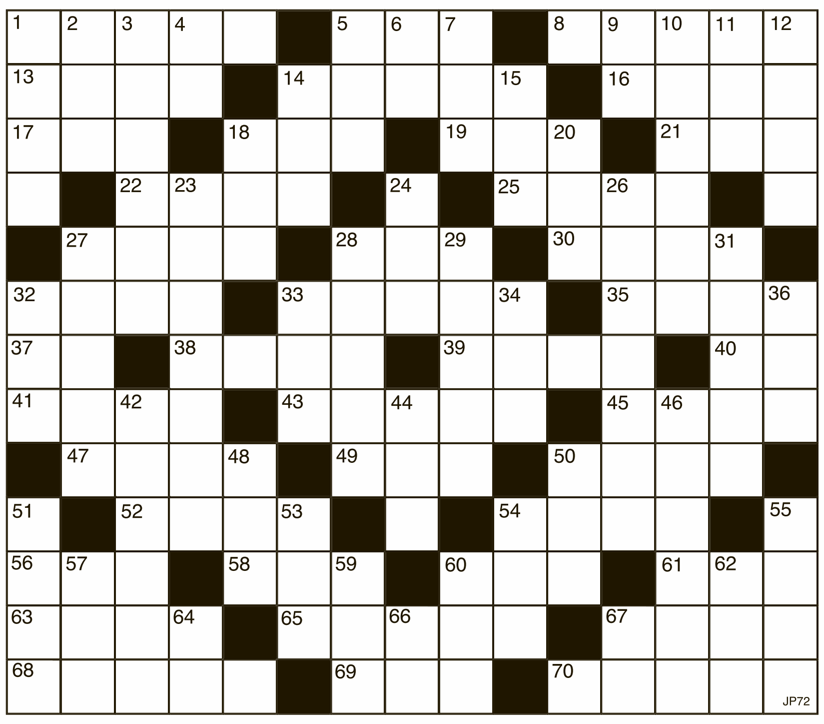

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Felipe A. Solagnier
Kamay 15-E
Aruba

D.L. Bakker-Leidsman
Labadera 11A
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

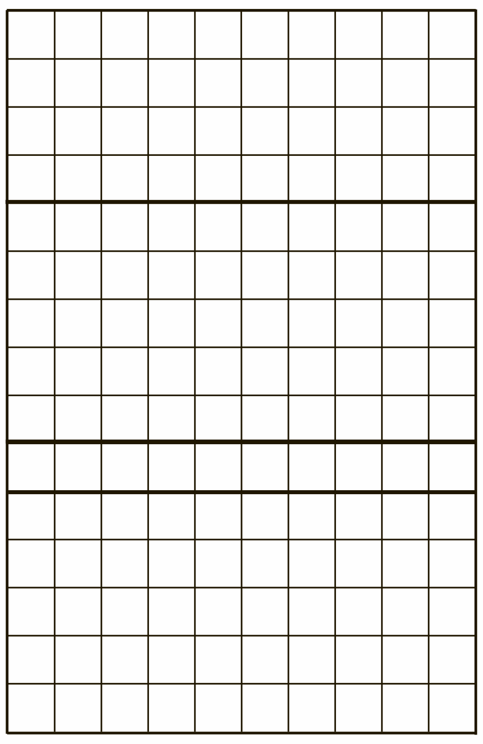

1. Suikerpalm, snel rijden, geestvervoering;
2. taaie lekkernij, tropische vrucht, verkeer;
3. knol, luister, kolom;
4. deel van het oog, een weinig scheel, zwaar werken;
5. snelheidswedstrijd, plan voor een weg, toneelspeler;
6. trots, patat, gratis meerijder;
7. vrouwelijk zoogdier, muziekinstrument, hoofddeksel;
8. damesjapon, kaartspel, wildernis;
9. snijwond, vorderen, plotseling;
10. wagenvracht, grondvlak, harde werker.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

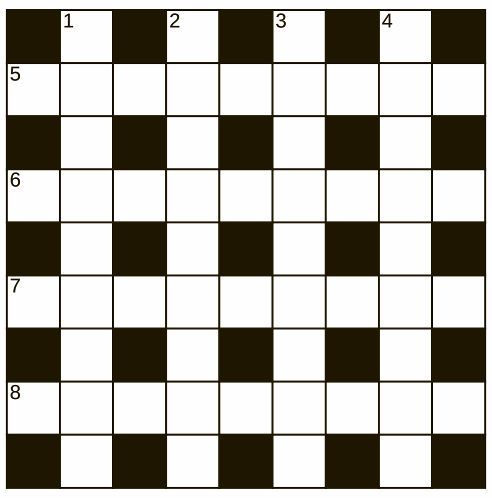

Horizontaal:
5. Bandje van een eindeloze duivel (4);
   Huwelijk met veel ruzie? (7);
6. Onbehouwen (water)stuk (7);
   Hoe rammen en hengsten de liefde bedrijven (6);
7. Het eten dat men ordinair spaart (8);
   Het grappige van een omgekeerde zekering (4);
8. Taalkundig niet helemaal een betoog (8);
   Dikhuid (4).

Verticaal:
1. Bevroren Schot (5);
   Een kwestie van vertrouwen (7);
2. Eierhoedje (3);
   Neerslaan ? Integendeel (8)
3. Haar kleur komt bij een gevogelte niet voor (5);
   Niet voor je plezier? (6);
4. Een paar aan de drank? (8);
   Been dat men taxeert (5).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

P	R	E	E	H	K	N	O	J	E	T	N	T
M	V	N	I	L	B	U	D	D	S	E	E	H
A	A	O	H	A	D	I	L	R	V	T	O	E
V	E	A	A	W	O	I	O	L	O	V	R	S
G	T	G	R	B	G	B	E	R	E	R	N	E
N	T	G	N	K	N	D	M	R	E	E	S	E
I	E	A	N	I	P	E	B	D	G	O	G	W
F	H	R	E	A	N	E	N	E	O	L	O	N
F	C	E	E	T	Z	A	O	R	A	H	N	E
O	U	E	I	O	X	N	L	N	S	O	A	M
L	L	L	R	E	E	E	E	P	S	O	M	U
P	P	G	L	G	D	N	E	M	A	S	O	T
T	D	A	S	R	I	K	L	D	A	U	R	I
N	E	I	O	D	K	H	C	O	J	S	Q	B
O	E	G	O	E	K	S	I	L	E	B	O	A
R	N	R	R	N	E	U	C	E	B	R	A	B

Alexander
Alge
Aquaplaning
Barbecuen
Bitumen
Delven
Dublin
Gareel
Gilde
Gordelroos
Hoos
Idaho
Inborst
Iowa
Joch
Jonkheer
Obelisk
Ontploffing
Overbezorgd
Pluchette
Reisgenoegens
Rekke
Rodin
Roman
Samenzang
Show
Snoepkraam
These
Tormentil
Vamp

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

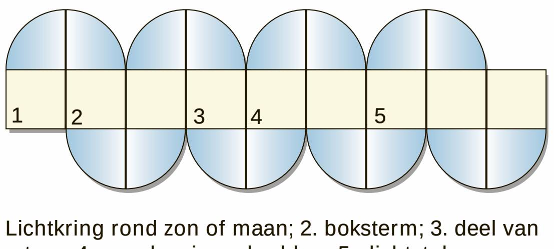

1. Lichtkring rond zon of maan; 2. boksterm; 3. deel van een trap; 4. gevulcaniseerd rubber; 5. dichtstuk.

© Puzzelland/120128

SUDOKU

5		1		3			9	
9		7			1			
			5		2	3		
				7	6	2	3	
		6				7	4	8
7	8			5		1		
	9		6		5	4		
3		5						6
		8	9	4				

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

4	9	7	2	8	3	1	5	6
5	6	8	7	1	9	2	4	3
1	2	3	5	4	6	8	9	7
9	7	6	8	2	5	4	3	1
8	1	5	6	3	4	7	2	9
2	3	4	9	7	1	5	6	8
7	8	9	4	6	2	3	1	5
6	4	1	3	5	7	9	8	2
3	5	2	1	9	8	6	7	4

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 1. Doorspelen; 8. edel; 11. nel; 12. roi; 13. ate; 14. eb; 16. dos; 18. sta; 19. es; 20. nes; 22. pub; 24. opa; 25. bit; 26. suez; 28. limba; 30. oase; 31. ter; 33. nis; 34. anker; 36. sero; 37. crin; 38. reeds; 40. cru; 42. sub; 45. olie; 46. vleug; 48. toko; 50. oen; 51. hee; 52. rul; 54. yen; 55. me; 56. gin; 58. moa; 60. in; 61. lok; 62. zat; 64. ohm; 66. stem; 67. godendrank. VERTICAAL: 1. Dienst; 2. on; 3. red; 4. slop; 5. er; 6. lol; 7. ei; 8. eta; 9. de; 10. laster; 13. ata; 15. beu; 17. sul; 18. spa; 19. eiser; 21. set; 23. binocle; 24. obscuur; 25. bak; 27. zesde; 29. mi; 30. onnut; 32. res; 34. ais; 35. melee; 38. roomijs; 39. ein; 41. re; 43. boy; 44. monnik; 46. ven; 47. gum; 49. kei; 51. hik; 53. lood; 56. gom; 57. bad; 59. ahr; 61. le; 62. zo; 63. te; 65. ma. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Smallejan; 6. pinkeling; 7. turnzaalt; 8. straftrap. Verticaal: 1. Omnibuste; 2. slakenhal; 3. deklaagte; 4. baanslaan. Anagram:poes-spoel-Sloper; drie-ieder-Erelid; oker-korea-Rokade; vete-vleet-Verlet; ruin-kruin-Indruk; uier-curie-Cruise; geer-regen-Ergens; voer-vloer-Verlof; stal-stola-Altoos; zerk-zeker-Keizer; Gevraagd woord: SERVICEVAK Woordzoeker: PLAATSMAKEN Puzzelslang: 1. Brio; 2. onzedig; 3. greb; 4. briesje; 5. estland. Het sleutelwoord luidde: BOEGBEELD.

'Latex'

Waar heeft die kleine zeventiende-eeuwse superpower uit pure handelsoverwegingen en pure winstgroei al niet gezeten toen andere Europese landen nog slechts een landbouweconomie van pure ellende en armoede kenden? Over de hele wereld in ieder geval en het wekt toch nog steeds enige verwondering dat de mankracht in die jaren letterlijk opgetrommeld kon worden om zowel op het vasteland tegen aartsvijand Spanje te kampen, maar tevens de grondslag te leggen voor een groot machtig koloniaal rijk.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Die laatste categorie jantjes en makamba's had het overigens niet bepaald gemakkelijk. Een tropisch klimaat waarin malaria, cholera, gele koorts en een slechte hygiëne hand in hand gaan is niet zo goed voor het moreel van het manschap dat slechts met gort, rats, kuch, bonen en gepekelde haring werd gevoed. Maar verwondering, dat wekt het nog steeds. Columbus had in 1498 al zicht gehad op de kust van Guyana, maar daarna gebeurde er lange tijd niets. Totdat de Hollanders tijdens het Twaalfjarig Bestand in hun oorlog tegen Spanje de handen wat meer vrij kregen en in 1616 een handelspost vestigden aan de Essequibo-rivier. De Vrede van Münster in 1648 bezegelde het lot van de Guyana's, waartoe ook Suriname behoorde, voor bijna twee eeuwen definitief.

De verwachtingen waren overigens niet bepaald hooggespannen. De handel met de Fransen en Engelsen in het Caribisch gebied werd in eerste instantie veel belangrijker geacht. Maar de agrarische resultaten werden steeds beter waarna in Guyana, letterlijk bij de oorspronkelijke Taino-indianen 'het land van de vele snelstromende rivieren', steeds meer nederzettingen - bijvoorbeeld Berbice en Demerara - ontstonden. Die dreven eerst primair met de lokale indianenbevolking handel, maar ontplooiden spoedig ook zelf initiatieven. Dit alles ten faveure van de kas van de West-Indische Compagnie.

Zo werd er in Essequibo in 1623 al-leen al 15.000 kilo tabak geproduceerd naast een aantal andere noodzakelijke voedingsgewassen. Veel werk aan de winkel dus in dit warme dampige land waar je zomaar naar de barrebiesjes kon gaan, naar de verdommenis dus, en hiervoor werden slaven uit Afrika aangevoerd. In die tijd wel wat andere kost met de vele slavenopstanden zoals de befaamde Berbice Slave Uprising geleid door de nationale held Cuffy, dan in het motto dat de huidige republiek momenteel voert: 'One people, one nation, one destiny'.

Genoeg historie nu over dit prachtige land dat nog steeds beheerst wordt door regenwoud en een vruchtbare bodem, gevoed door rivier en regelmatig neervallend hemelwater, waarna het er weer een Finse sauna wordt. Maar Guyana kent zijn historie en het is een trotse historie. Het is in ieder geval goed toeven in hoofdstad Georgetown met zijn historische unesco-achtige centrum.

In wezen kan Guyana worden beschouwd als een land rijk aan natuurlijke hulpbronnen. In de agrarische sector betekent dit onder meer suiker, rijst, rund- en varkensvlees, kip, zuivelproducten, vis en garnalen. Andere bronnen van inkomsten zijn de bauxietindustrie, diamanten, goud en hardhout. Probleem is echter dat er te weinig geschoolde arbeidskrachten te vinden zijn, het land beschikt over een weinig doelmatige infrastructuur en dat er veel moet geïmporteerd moet worden dan er aan goederen het land uitgaan. Dit maakt het dagelijks leven voor de inwoners, het luttele aantal dat nog niet naar een ander Caribisch eiland, de Verenigde Staten of recent 'moederland' Engeland is afgereisd, er niet goedkoper op. Maar gelukkig vallen er ook nog koopjes te bedingen met de eerste levensbehoeften. Ga maar eens kijken op de Bourda Market in Georgetown of de interessante oude Stabroek Market van gietijzer bij de Demerara-rivier. En kiespijn bestaat er niet in Guyana. Daar worden de hinderlijke pijnlijke gaatjes subiet gevuld met balatá oftewel natuurlijke latex. Zelfhulp, geen tandarts nodig. Ook kunnen hier cricketballen van gemaakt worden, precies, dit is de nationale sport van Guyana en daar zijn ze nog niet eens zo heel erg slecht in.

KOOK MEE MET MAY

Choka van gerookte bokking

2 gerookte (spek)bokkingen
2 eetlepels extra virgin olijfolie
2 uien, schoongemaakt en klein gesneden
3 tenen knoflook, gepeld en fijngehakt
1 à 2 verse promèntè naar smaak, pitjes verwijderd, heel fijn gesneden
sap van 1 limoen
1 pond plumtomaten, vellen en pitten verwijderd, klein gesneden.
zout en vers gemalen zwarte peper
roti of plat brood

De bokkingen in een koekenpan met water 10 minuten zachtjes laten koken.
Uit de pan nemen en goed droog deppen met keukenpapier.
Koppen, staarten, vel en graten verwijderen, de vis in kleine stukjes uit elkaar halen.
In een pan de olie verhitten en de uien zachtjes bakken, de knoflook en promèntè toevoegen, nog even bakken en de limoensap, de bokking en de tomaten toevoegen, 10 à 15 minuten laten pruttelen.
Zo nodig afmaken met zout en peper.

Met roti of een plat brood serveren.

Voor 4 personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Mateus White

Druifsoort: **Fernao Peres, Arinto, Bical en Malvasia**
Streek: **Carsavelas, Colares, Portugal**
Kleur: **Licht citroengeel**
Geur: **Groene olijven, citroen**
Smaak: **Fris en sprankelend met groene aroma's**

Spekbokking is koudgerookte haring en wordt al eeuwenlang gemaakt, ooit was het zelfs volksvoedsel nr. 1. Heel erg lekker, mijn oma maakte het wel eens voor ons. Voor mij hoort er een hele klassieke witte wijn bij, de Mateus Branco uit Portugal in zijn karakteristieke platte fles. Deze wijn is gemaakt van inheemse Portugese druivenrassen en doet mij verlangen naar de oceaan en nostalgische gerechten. Dit verschijnsel geldt waarschijnlijk voor veel mensen, want van deze klassieker zijn er al meer dan 150 miljoen flessen geproduceerd. De wijn heeft lekkere frisse tonen van citrus en groene olijven, afgewisseld met een klein wit pepertje in de afdronk en dat gaat weer fijn bij die promèntè en limoen.

Santé!

Licores Maduro

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete supermarkt!

Het genot van wijn

Wat te drinken over 30 jaar?

Ik vroeg het me vorige week ook al af: wat drinken we over 10, 20 of 30 jaar met al die veranderingen van klimaat? Wel, vroeger dronken we alleen Franse wijn en nu drinken wij prachtige wijnen afkomstig van overal over de wereld. We hebben een idee wat ons zo'n beetje te wachten staat qua klimatologische veranderingen. Maar momenteel kunnen we genieten van schitterende wijnen uit landen en streken waar het voorheen niet mogelijk of moeilijk was kwaliteitswijnen te produceren.

Tekst: Jorge Curiel

Ik heb het laatst al over China gehad, maar neem bijvoorbeeld de staat Washington in de Verenigde Staten. Daar worden steeds betere wijnen geproduceerd en vaak nog tegen een zeer redelijke prijs. De laatste jaren zien wij veel van deze wijnen met topscores in de belangrijkste wijnmedia.

Het wordt een prachtig avontuur, we krijgen meer variëteit en gaan wijnen van verschillende herkomst leren kennen. Zou het niet leuker zijn om bij de Chinees een Chinese Riesling te drinken van een regionale producent? We kunnen nog even blijven genieten van de wijnen die wij nu kennen. Maar houd wel het oog op wijnen van nieuwe regio's. Kijk bijvoorbeeld naar de Limari Valley in Chili die de laatste jaren erg populair aan het worden is. Hier worden goede wijnen geproduceerd die afwijkend zijn van wat u van Chili gewend bent. De meeste top-Chardonnays en Sauvignon Blancs van Chili kwamen van de Casa Blanca Valley, waar fruit de bovenhand voert over mineralen. Dit geldt vooral voor de Chardonnays. Nu krijg je uit de Limari Valley een prachtige Chardonnay met een meer minerale toonzetting en hoge frisse zuren die deze wijn heel apart maken. In Californië heeft men recent weer wijnbouwgebieden opgesplitst om zo de speciale karakteristieken van bepaalde subregio's naar voren te brengen.

De meest belangrijke boodschap die ik met u wil delen, kan ik niet vaak genoeg herhalen. Als u van wijn houdt bestaat er een schitterende wijnwereld waar wij van kunnen genieten. Profiteer hiervan en proef zoveel mogelijk. Koop een wijndagboek of journaal en bewaar uw mooiste wijnbelevingen. Zo heeft u altijd een referentiepunt van de lekkerste wijnen die u heeft geproefd. Heeft u een lekkere wijn gevonden, koop een paar extra flessen en bewaar er een paar om deze wat jaren later te drinken. Het is heel leuk om dan te kunnen zien hoe de wijn zich heeft ontwikkeld. In het geval van wijnen die langer bewaard kunnen worden is het nog interessanter. Dan zou u bijvoorbeeld over tien jaar deze wijn kunnen vergelijken met een wijn van een nieuw wijnproducerend land zoals China of wie weet zelfs Rusland.

Dit was mijn laatste column voor de Ñapa! Ik wil u bedanken voor alle leuke reacties die ik heb ontvangen en hoop dat u aan de hand van de informatie die wij hebben gedeeld nog veel plezier heeft met het genieten van een goede wijn en het ontdekken van nieuwe wijnen. Vanaf volgende week begint een andere collega met zijn column. Ik wens hem veel succes en ben ervan overtuigd dat hij ook leuke ervaringen met u zal delen.

Een goed weekend en veel wijnplezier!

ÑAPA Business

28 januari 2012

Chata-directeur Dindial:

'Toerisme verdient ons respect'

Liza Dindial

Er waait een nieuwe frisse wind door de Chata, het overkoepelend orgaan van alle bedrijven die met de toeristenindustrie te maken hebben. Sinds kort is Lizanne Dindial er de directeur. Dindial heeft een behoorlijke staat van dienst waar ze veel ervaring opdeed om een instantie als de Chata in goede banen te leiden. "Ik vind het een grote uitdaging om een andere wending te geven aan de Chata en daarbij gaan we vooral veel gebruik maken van de sociale media. Er komt een nieuwe website. Nieuws en informatie zullen per dag worden gepubliceerd, want toerisme is economie en voor ons eiland op dit moment de belangrijkste bron van inkomsten. 23,5 Procent van het BBP (Bruto binnenlands product) komt uit toerisme. En het is nog groeiende."

Tekst: Judice Ledeboer Foto's: Ken Wong

Dindial houdt niet van sleur. Ze zit als jurist ook in de Raad van Advies van het eiland. De Raad van Advies adviseert ten aanzien van wet- en regelgeving. "Ik wil zelf een voorbeeld zijn. Ik kan de wereld niet veranderen, maar ik kan wel bijdragen met kennis en ervaring." Als voorbeeld noemt ze de show die ter gelegenheid van haar afscheid als gezaghebber door haarzelf werd georganiseerd. "Dat was de beste show die ooit is gegeven. Perfect. Dat was wat ik wilde. In die show kwam duidelijk naar voren 'wie is ze' en dat wilde ik laten zien. Als ik ergens voor sta dan ga ik er voor 100 procent voor. Met andere mensen erbij kan ik daarvoor niet instaan, maar ik wil altijd stimuleren en bruisend zijn."

Dindial komt uit een gezin van vijf kinderen. Zij is de oudste. "Ik ben er heel trots op dat ons gezin altijd 'compleet' is gebleven. Vader, moeder en de kinderen." Haar vader komt uit Trinidad en haar moeder is van Curaçao. "Het is een verrijking om in twee culturen op te groeien. Multiculturen dragen bij aan meer. Dat is ook zo mooi op Curaçao. We hebben hier alle culturen bij elkaar die altijd in pais en vree met elkaar hebben samengeleefd." Dindial heeft veel aan haar opvoeding te danken. "Bij ons thuis was lezen belangrijk. Dat heeft ons gevormd. We lazen boeken en kranten. We leerden de waarden van het leven. Als kind moet je leren wat iets waard is. We kunnen de kinderen tegenwoordig alles geven, maar wat staat daar tegenover? De tuin schoonmaken van je opa? Iemand helpen? Ik heb zelf geen kinderen, maar ik neem mijn neefjes en nichtjes mee naar bijvoorbeeld exposities. Ze vinden er niet veel aan, maar ze leren het wel te waarderen."

Na haar middelbare school wilde Dindial graag naar het buitenland om te studeren, maar door gezondheidsproblemen was het voor haar beter om op Curaçao te blijven. Onder heftig protest ging ze rechten studeren en daar haalde ze voor het eerst van haar leven onvoldoendes. "Ik was boos. Ze hadden mij mijn vrijheid ontnomen. Ik wilde weg." Maar die onvoldoendes waren haar eer te na. "Dit kan niet, ik wilde weer de beste zijn, dus ben ik serieus gaan studeren." Na haar doctoraal zag ze haar kans schoon en ging Dindial alsnog naar Nederland, reisde door Europa en vond een baan bij Equity Trust in Amsterdam. Saillant detail is dat het Antillenhuis in Den Haag Dindial in die tijd benaderde om Hoofd van de Veiligheidsdienst op Curaçao te worden. In 2010 is Dindial namelijk als directeur bij de Veiligheidsdienst werkzaam geweest, maar om diverse redenen is ze daar al na een paar weken weggegaan. Dindial kreeg toentertijd de baan niet. Ze ging toen wel de opleiding Ontvanger der Belastingen doen en keerde na anderhalf jaar terug naar Curaçao. "Dat was een bewuste keuze van me. Ik wilde terug." Op Curaçao werd ze eerst teamleider bij de Ontvanger der Belastingen en in 1994 werd ze hoofd van dienst. Ze was de eerste vrouwelijke Ontvanger der Belastingen. Van 2000 tot 2010 was Dindial gezaghebber van het Eilandgebied Curaçao.

Haar nieuwe functie als directeur van de Chata was voor Dindial even wennen. "Na 10/10 zei ik dat ik iets wilde gaan doen wat 'fun' is. Het moest iets betekenen, het moest niet oppervlakkig zijn."

Positief

Dindial is positief gestemd over de toekomst van het toerisme. "We moeten wel voorzichtig zijn. Ook andere zaken moeten ontwikkeld worden, want als er iets gebeurt zoals een orkaan, dan is er ellende. We zullen andere markten moeten aanboren." Dindial heeft in haar leven veel gereisd en zag in andere landen hoe men de promotie regelde. "Ik ben op Roatan, een eilandje voor de kust van Honduras geweest, waar mijn gids, een vrouw met één arm, naar een landingsbaan wees waar wat palen omheen stonden en er hingen overal losse draden. "Dat is ons internationale vliegveld", zei ze vol trots. Dat mis ik hier. Wij halen onszelf veel te veel omlaag. Wij mogen ook trots zijn op wat we hier hebben. De toeristen moeten zien waar wij voor staan. Als men ziet dat de ander het goed heeft dan geeft dat bevrediging."

Prioriteiten die bij de Chata om aandacht vragen zijn volgens Dindial de serviceverlening en het spreken van talen. "We zeggen wel dat we hier veel talen spreken, maar eigenlijk behelpen we ons. Via talen communiceer je. We moeten meer communiceren."

Een aparte afdeling bij de Chata, de Training Foundation, organiseert diverse opleidingen om studenten voor de toeristenindustrie op te leiden. "We werken gericht op de arbeidsmarkt. Waar is vraag naar?" Er is het Academy Hotel Curaçao, waar studenten die in de horeca opleidingen doen stage kunnen lopen, er is een koksopleiding (tegenwoordig ook niveau 3), een opleiding voor bartender en een opleiding tot divemaster. Dindial ziet de behoefte om de studenten op een hoger niveau op te leiden en onlangs zijn er gelden door de Curaçaose en Nederlandse overheid beschikbaar gekomen om de opleiding bij het Academy Hotel te 'upgraden'.

Het opleiden en aansturen van de studenten gaat niet altijd van een leien dakje. De sociaal-maatschappelijke problemen die er bij veel studenten zijn (eenoudergezinnen, huiselijk geweld, financiële problemen) zijn van grote invloed op het gedrag van de studenten. "Als je thuis niet netjes met zijn allen aan tafel zit om te eten, hoe kun je dan service geven als je dat thuis niet geleerd hebt? Daarom krijgen de studenten bij het hotel altijd een maaltijd."

Kinderopvang en transport

Een ander probleem in de toeristenindustrie is de situatie op het gebied van kinderopvang en het transport. De meeste crèches sluiten om 6 à 7 uur, maar in de toeristensector werken veel mensen met wisseldiensten. "75 Procent van de werkenden in de toeristensector zijn vrouwen en die hebben kinderen", aldus Dindial. Zij moeten in het weekend en tot 's avonds laat werken, maar er is geen opvang voor hun kinderen, dus melden ze zich ziek. Op initiatief van de Chata en het is nog een pilot project, zijn er nu drie crèches die in het weekend en tot 's avonds 11 uur open zijn, maar deze crèches liggen niet in de wijken waar de meeste ouders wonen. Naar een oplossing voor dit probleem wordt nu gezocht. Goed transport speelt daarbij een rol. Het huidige openbaar vervoer zorgt sowieso voor problemen voor werkenden. "Soms moeten mensen twee bussen nemen voordat ze op hun werk zijn. Hoe kan je iemand goed laten werken als je twee uur met de bus moet." Dindial ziet hier duidelijk een taak voor de overheid. "Als het toerisme zo belangrijk is voor het land dan moet de overheid bijdragen aan een aantal zaken, onder meer inzake een goed transportsysteem." Er ligt nu een project, opgesteld door Melvin Cijntje en reeds aan de Staten gepresenteerd, waarin staat beschreven waar en hoe het transportsysteem verbeterd kan worden. De Chata steunt dit project. Het project is gebaseerd op een 'rapid transport system', waarbij de reistijden verkort worden.

Een ander probleem waar de Chata zich onlangs voor inzette is de 'roomtax'. Er zijn grote problemen met betalingen van de roomtax door een aantal hotels. De Chata is daar duidelijk over. Er moet roomtax betaald worden. Dat staat in de wet. Hoe dezelfde wet geeft ook de mogelijkheid om bezwaar te maken. Er loopt nu een aantal zaken dat volgens Dindial direct door de overheid afgewikkeld moet worden. "Het is niet fair tegenover de andere hotels die wel betalen", zegt ze hierover. "Overheid, regel dit met de individuele hotels. Wet is wet. Het moet wel rechtvaardig blijven."

Speerpunt voor dit jaar is om meer bewustzijn bij de mensen te creëren waarom het belangrijk is om met enthousiasme in de toeristenindustrie te werken. De Chata gaat daar de sociale media voor inzetten. De organisatie heeft nu een eigen Facebook- en Twitter-account en op de website zijn alle nieuwe ontwikkelingen te volgen. De nieuwe marketingmanager, Miles Mercera, is daar verantwoordelijk voor. Dindial ziet ook de noodzaak om up-to-date statistieken te hebben om goed te kunnen inspelen op wat er gebeurt op het gebied van toerisme. "Air Berlin vliegt nu een paar weken op Curaçao, maar we hebben geen idee waar de toeristen vandaan komen, waar ze spenderen, wat ze spenderen en waar hun belangstelling voor het eiland ligt. Dat moet met één druk op de knop zichtbaar worden." Er is onlangs een beroep gedaan op de leden om financieel bij te dragen om een database op te zetten. Het project kan nu starten om gegevens te verzamelen ten behoeve van de leden.

Tenslotte geeft Dindial haar visie op de ontwikkelingen van de Spaceport die er vanaf 2014 komt. "Als gezaghebber was ik hier een grote voorstander van. Ik heb het Bestuurscollege ervan weten te overtuigen om die Spaceport hier naartoe te halen. Curaçao hoeft er geen geld in te steken, maar er moet wel aanpassing van de wetgeving komen. Het is een geweldige innovatieve ontwikkeling, die gaat lukken. Het eiland wordt gestimuleerd om te 'upgraden', en daar ligt ook weer een taak van de overheid. Er zijn plannen voor nieuwe hotels. Een Marriott-hotel op het terrein naast de SVB en de La Quinta-keten wil een hotel bouwen bij de Hato Grotten, vlakbij het vliegveld. We werken dan ook nauw samen met het CTB, het Curaçaos Toeristen Bureau.

Dindial is zich ervan bewust dat er nog veel meer zaken zijn waar de Chata zich voor in moet zetten. "We kunnen niet alles tegelijk. We hebben nu al een paar kwesties in goede banen kunnen leiden."

Verzekeringen en pensioenen

Een volgend punt is aandacht voor goede verzekeringen en pensioenen voor medewerkers van bedrijven die lid zijn van de Chata. "De industrie groeit hard en daar moeten we op inspelen met respect naar de werknemers." Op de website van de Chata staat: 'Tourism is key for all of us, let's treat it with the respect it deserves'. En die sleutel ligt niet alleen bij de Chata, maar bij iedereen die een hart heeft voor Curaçao. Dindial zegt tenslotte: "Ons land heeft zo veel potentie."

Chata

De Chata (Curaçao Hotel and Tourism Association) is in 1967 opgericht en beoogt een forum te bieden voor haar leden betreffende de toerismeindustrie. De leden zijn bedrijven die in de breedste zin te maken hebben met toerisme: hotels en appartementen, luchtvaartmaatschappijen, autoverhuurbedrijven, restaurants, touroperators, attracties, de luchthaven, haven en havendiensten, ontwikkeling van industrie en handel, World Trade Center, reclamebureaus, banken, verzekeringsmaatschappijen, opleidings- en consultancy-bedrijven, resortontwikkeling, duikscholen, winkels en andere aan het toerisme gerelateerde bedrijven.

De Chata promoot samenwerking tussen haar leden, assisteert bij bedrijfsvoering, moedigt eerlijke en evenwichtige arbeidsverhoudingen aan, ondersteunt ontwikkeling in het toerisme en houdt zich bezig met wetgeving ten behoeve van de toeristische sector.

Primaire taak van de Chata is om met verenigde kracht de gastvrijheid en toeristenindustrie te bevorderen en haar leden te voorzien van informatie inzake de industrie, om kennis uit te wisselen en om zakelijke diensten te verlenen, waarbij een gunstig arbeidsklimaat voor de bedrijven in de toeristenindustrie gecreëerd wordt.

Recht

Bordjesrecht?

Zoals u wellicht weet is met ingang van 15 november 2011 een compleet nieuw Wetboek van Strafrecht ingevoerd op Curaçao. Door middel van een brochure die huis aan huis werd bezorgd maar ook voorlichtingsbijeenkomsten in verschillende settings zijn de invoering van het nieuwe wetboek en de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van het oude wetboek aan de gemeenschap kenbaar gemaakt.

Tekst: Mirto F. Murray

Zoals te doen gebruikelijk wordt bij moderne wetgeving door de wetgever stilgestaan bij de financiële gevolgen van de invoering van de wet, in dit geval dus de invoering van het Wetboek van Strafrecht. De door de wetgever genoemde financiële gevolgen betreffen echter veelal financiële gevolgen voor de overheid. Aan de orde komen dus niet de financiële gevolgen van de invoering van het wetboek voor particulieren en ondernemers.

Het nieuwe wetboek bestaat uit bijkans 700 artikelen. Zonder enige twijfel is het meest bekende artikel in het Wetboek van Strafrecht het artikel dat het strafbaar stelt om zich onuitgenodigd te (blijven) vertoeven op een perceel van een ander. U kunt zich vast in uw omgeving minimaal één bordje herinneren met de tekst

'Verboden toegang artikel 483 Wetboek van Strafrecht'
Dat bordje dient ertoe aan derden kenbaar te maken dat hun aanwezigheid op uw grond niet gewenst is. Hetgeen beoogd wordt met dit artikel is dat de rechthebbende op een terrein zelf mag bepalen wie zijn terrein betreedt. Het is niet vereist dat de rechthebbende ook eigenaar is van het terrein. Op grond van een heel oude uitspraak van de Hoge Raad van 30 juni 1890 is het voor het stellen van een verbod voldoende dat iemand 'de grond in gebruik heeft en daarop zodanige daden van gebruik en beheer uitoefent en waarmee hij zo handelt dat naar spraakgebruik die grond aan hem toebehoort'. In die zin oordeelde de Hoge Raad in 1929 dat ook een erfpachter als rechthebbende in voormelde zin kan worden aangemerkt.

Voorwaarde voor de strafbaarheid van de dader is dat de rechthebbende op voor de dader blijkbare wijze de toegang tot het terrein heeft verboden. De wet geeft echter niet aan op welke wijze het verbod kenbaar gemaakt moet worden. Een mondeling verbod is dus ook rechtsgeldig en een verbod gericht tegen een bepaald persoon is ook, net als een verbod gericht op bepaalde categorieën van personen, bijvoorbeeld (brom)fietsers. Bij uitspraak van de Hoge Raad van 29 oktober 1934 werd het hiervoor aangeduide fameuze bordje als voldoende duidelijk verbod aangemerkt.

Met de invoering van het nieuwe wetboek zijn alle artikelen omgenummerd. Het oude artikel 483 bestaat niet meer. De bepaling die het verbod op toegang tot een terrein regelt is nu vervat in artikel 3:59 van het Wetboek van Strafrecht.

Alhoewel de toevoeging van het artikelnummer op de bordjes met 'verboden toegang' strikt juridisch genomen niet nodig is, kan ik mij zo voorstellen dat u toch een 'up to date' verbodsbordje wilt hebben staan. De juiste bewoording zou dan nu moeten zijn:
'Verboden toegang artikel 3:59 Wetboek van Strafrecht'

Helaas zijn dus deze financiële gevolgen van de invoering van het nieuwe wetboek voor u en draait u dus zelf op voor de kosten van het (laten) maken van een nieuw bordje!

Mirto F. Murray

Mens & Werk

Generatiemanagement

Personeelsbeleid- en management zijn niet meer wat ze een aantal jaren geleden waren. Bedrijven rennen zelfs achter de nieuwste ontwikkelingen aan, want ieder jaar komen er nieuwe ideeën, visies en instrumenten op de markt die met goed personeelsbeleid- en management te maken hebben. Men spreekt tegenwoordig dan ook meer over Human Resource-management en de manager HR krijgt steeds meer een stem in het MT-team.

Tekst: Judice Ledeboer

Een van de nieuwste kreten op het gebied van HR-management is 'generatiemanagement'. Dit houdt in dat er binnen personeelsbeleid bewust rekening gehouden wordt met de levensfases waarin het personeel zit. Generatiemanagement richt zich op alle generaties en het is een hulpmiddel om de diversiteit van het personeelsbestand te waarborgen. Belangrijk bij het voorkomen van een tekort aan geschikt personeel in de toekomst en bij het maken van beleid.

Op het moment is er een groot tekort aan goede arbeidskrachten op ieder niveau. Goed opgeleide medewerkers vinden snel werk en durven ook te 'jobhoppen', maar er zijn ook veel werknemers die al lang blij zijn dat ze ergens werk gevonden hebben en die blijven zitten waar ze zitten. Een algemene klacht van veel werkgevers is dat er werknemers zijn die maar niet in de 'tweede versnelling' gezet kunnen worden omdat er onwil, gebrek aan kennis of andere problemen zijn waardoor deze werknemers niet goed inzetbaar zijn. Dikwijls ontbreekt het deze werknemers aan werkmotivatie, inzicht, initiatief tonen en positiviteit. Zou het iets te maken hebben met de generatie waar ze uit komen en de behoeften die ze hebben?

Generatiemanagement, zich verdiepen en inzicht krijgen in de behoeftes en ambities van de medewerkers, kijkend bij welke generatie zij behoren, zal veel duidelijkheid geven over het personeel en het personeelsbeleid veranderen. Ambities, behoeften en perspectieven lopen per generatie nogal uiteen. Iedere generatie heeft haar eigen referentiekader dat gevormd is door de tijd waarin men is opgegroeid. Door rekening te houden met de verschillen die er zijn tussen de generaties blijven medewerkers langer optimaal inzetbaar en worden conflicten voorkomen.

Na de Tweede Wereldoorlog kregen de generaties een naam. We kennen de Babyboomers, de generatie X, de generatie Y en nu is er ook een generatie Z. In de decennia na de oorlog is er in hoog tempo veel gebeurd in de wereld en de grootste verandering is de digitale ontwikkeling met het internet en de nieuwe media die daaruit zijn voortgekomen en nog steeds verder ontwikkeld worden.

De Babyboomers zijn de mensen die nu tegen hun pensionering aanzitten of reeds gepensioneerd zijn. Binnen organisaties hebben de meeste Babyboomers hun sporen op het gebied van werk reeds verdiend en op topfuncties zitten er meestal Babyboomers. Zij hebben minder behoefte om zichzelf te bewijzen. Deze generatie gaat voor kwaliteit en wil graag kennis en ervaringen delen. Ze hebben doorgaans een groot verantwoordelijkheidsgevoel ten aanzien van hun werk en de organisatie waar ze voor werken.

De daarop volgende generatie is de generatie X, ook wel de 'verloren generatie' genoemd. Zij zijn namelijk te jong om Babyboomer te zijn en te oud om een kind van een Babyboomer te zijn. Zij zijn geboren tussen 1965 en 1975. Deze generatie heeft minder kunnen bereiken dan de Babyboom-generatie en de termen 'losers' en 'yuppen' hebben vooral betrekking op mensen van deze generatie. Mensen van deze generatie tonen de grootste verschillen met andere generaties. De wereld werd complexer en er ontstond een consumptiemaatschappij. Werknemers die van de generatie X zijn zitten nu in een levensfase waarin ze of doorstoten naar topfuncties, stil blijven staan of van loopbaan veranderen. De volgende generatie Y (geboren tussen 1980 en 1995) wordt gezien als de pragmatische generatie. Deze 'pragmaten' (dikwijls individualistisch, soms bijna egoïstisch) zijn nu bezig met specialisaties en willen presteren. Zij zijn opgegroeid met veel onzekerheid in de wereld en de dreigingen van terreur (9/11). Deze groep mensen valt onder de massaontslagen die nu wereldwijd plaatsvinden. Ze hebben vaak nog geen gerichte loopbaankeuze gemaakt en denken vooral kortetermijngericht.

En nu is er dan de generatie Z (geboren tussen 1992 en 2010). Deze generatie wordt ook wel de 'i Generation' genoemd. Zij zijn geboren en groeien op in het computertijdperk. Hun denken is anders, hun concentratieboog is kort en ze zijn snel verveeld. Ze zijn altijd en overal online. Alles moet snel en 'flitsend' zijn en ze zijn nogal veeleisend. Zij groeien op in een 24/7 maatschappij. Ze kunnen razendsnel informatie vinden en filteren, maar dat betekent ook dat de informatie oppervlakkig verwerkt wordt. In 2020 is deze generatie tussen de 10 en 28 jaar. De eerste leden van deze generatie stromen nu de arbeidsmarkt op. Hoe gaan de andere generaties daarmee om? En hoe gaat de werkvloer veranderen met deze generatie in aantocht?

Generatiemanagement toepassen bij personeelsbeleid zal altijd helpen om het personeel en de omgang met elkaar en elkaars belangen beter te begrijpen. Verschillen in generaties en hun behoeften zijn thans groot en met generatiemanagement kan men rekening houden in zake beleid, opleiding en ontwikkeling van de werknemers.

Marketing

Duurzaam ondernemen II

Walk your Talk

Op mijn column van twee weken geleden ontving ik opmerkelijk veel reacties. Voor sommigen was ik niet duidelijk, anderen waren zeer kritisch en menen dat duurzaam ondernemen (op ons eiland) niet loont en weer anderen waren uitgesproken positief en kwamen met aansprekende voorbeelden over hoe goed we het al doen.

Tekst: Marcel Truyens

In eerste instantie zal ik een aantal zaken nader toelichten en wat wordt verstaan onder duurzaam ondernemen: 'Duurzaam Ondernemen is bij alle bedrijfsbeslissingen zowel een hoger bedrijfsrendement (Profit) nastreven, als de kansen benutten voor een beter milieu (Planet) en meer welzijn van de medewerkers en de maatschappij (People). Het gaat om activiteiten die een stap verder gaan dan waartoe de wet verplicht; vanuit maatschappelijke betrokkenheid en een toekomstgerichte visie'.

Rol van de overheid
De overheid kan door middel van regelgeving ondernemers tot op zekere hoogte dwingen tot duurzaam ondernemen. Denk dan aan milieuheffingen, het minimumloon of de 40-urige werkweek. Daarnaast kan de overheid duurzaam ondernemen stimuleren door het verstrekken van informatie en subsidies of zelf het voortouw nemen. In dat kader en refererend aan mijn vorige column: De overheid i.c. Aqualectra, zou zelf kunnen investeren in zonnepanelen. Zo krijgt iedere burger zonnepanelen op zijn huis en levert iedereen gedurende de dag stroom aan het elektriciteitsnet - en dus niet alleen die mensen die de zonnepanelen uit eigen zak kunnen betalen. De investering in de zonnepanelen wordt terugbetaald uit de gedaalde brandstofkosten, de consument houdt dezelfde energierekening, we worden als maatschappij een stuk minder afhankelijk van fossiele brandstoffen en we ontwikkelen nieuwe kennis. Na verloop van tijd zullen de consumenten het ook in hun portemonnee gaan voelen omdat de oliecomponent in de kostprijs van de stroom daalt en de olieprijsstijgingen dus ook minder hard aankomen. Vooralsnog staat de overheid ons toe om op eigen initiatief stroom terug te leveren aan het elektriciteitsnet, echter geheel voor eigen risico en rekening.
Onze premier heeft verklaard de importheffing op hybride auto's te verlagen tot 10 procent. Een aardige geste, maar vooral symboolpolitiek. Het duurzame karakter van hybride auto's wordt ernstig in twijfel getrokken. Ze verbruiken nog steeds meer dan de zuinigste auto's met alleen een traditionele brandstofmotor, hebben een kortere levensduur en slepen twee motoren en een enorm pakket accu's met zich mee. Het produceren van deze nikkelhoudende accu's is zeer milieubelastend en het recyclen van deze accu's aan het einde van hun levensduur is een 'uitdaging'. Een extra importheffing op het 'benzineslurpende hunnenbed op wielen' en een importheffingverlaging op echt zuinige auto's zouden ons milieu waarschijnlijk veel meer goed doen. maar dat ligt politiek natuurlijk erg moeilijk.

Bovenstaande geeft aan hoe lastig het is om werkelijk verantwoorde keuzes te maken. Is een bepaald product werkelijk wel zo goed voor het milieu, is het betaalbaar, politiek houdbaar en is het middel niet erger dan de kwaal? Kunnen we de wereldbevolking van 7 miljard mensen wel voeden met de producten van de lokale boer, en wat kost een maaltijd dan? Wegen de investeringen in duurzame energie wel op tegen de economische voordelen en kunnen we die überhaupt dragen?

Pragmatisch aanpakken
Goede ondernemers spelen in op de marktvraag: zo ligt er bij een aantal supermarkten een groot assortiment organische producten in het schap, naast de traditionele industriële varianten. Op de stranden van Jan Thiel staan tegenwoordig kartonnen afvalbakken, speciaal voor het inzamelen (en het daarna recyclen) van aluminium blikjes. De gemiddelde hotelgast is thuis niet beter gewend en schaamt zich voor het wegdonderen van een glazen Heineken- of Polarfles bij ander afval.

Duurzaamheid is dus geen bevlieging, zoals onterecht werd opgemerkt. Goede marketeers beseffen dat, spelen hier op in maar realiseren zich dat het belangrijk is dat het duurzame merk door de markt als authentiek wordt ervaren. Men hoort dan ook vaak dat duurzaam ondernemen in de genen van de organisatie zit... Aperte onzin, in veel gevallen.

Het meest wezenlijke punt om het gevoel van authenticiteit ten aanzien van duurzaamheid te creëren is de intentie, waarmee invulling wordt gegeven aan duurzaamheid. De intentie vergt een blik naar binnen. Is winst de drijfveer en is duurzaamheid een middel om winst te creëren? Of is er een dieper liggende drijfveer van uw merk om maatschappelijk betekenis te hebben en is daarvoor het maken van winst noodzakelijk? Het maakt een wereld van verschil voor de geloofwaardigheid en het gevoel van authenticiteit.

Begin dus eenvoudig: ruil uw monstertruck, pick-up of rokende busje in voor een zuiniger en schoner exemplaar, bekijk waar u energie kunt besparen, verruil uw brochures voor een sterke internetsite en uw papieren direct mail door social media-activiteiten. Uw organisatie wordt aantrekkelijker en u bespaart zich meer dan u ooit voor mogelijk had gehouden.

Overigens, we hebben een stichting op Curaçao die u op dit gebied van uitstekende adviezen kan voorzien: Huntu Kòrsou. Te vinden op http://huntu-korsou.org/ en uiteraard op FaceBook.

Om redenen van vertrouwelijkheid kunnen namen, producten, markten en feitelijke omstandigheden anders zijn benoemd dan in de realiteit het geval was.

Marcel Truyens is onafhankelijk marketing en communicatieadviseur te Curaçao. http://web.me.com/marcel1963/Marcel_Truyens e-mail: marcel1963@mac.com

Business Agenda

Curaçao

7 februari: Start 'Educatie in Erfgoed'
Educatie in Erfgoed is een elf weken durende cursus georganiseerd door de University of Curaçao, de Stichting Monumentenfonds Curaçao (SMC) en het Monumentenbureau van DROV gericht op het behoud en het vergroten van kennis en bewustwording van ons erfgoed.
Aanvang cursus: 7 februari
Tijd: 16.30 - 18.30 uur
Locatie: University of Curaçao
Kosten: 395 gulden
Voertaal: Nederlands
Meer informatie: M.A. Newton, tel. 465-4688, email m.newton@monumentenfonds.org of L.M. Juliana, tel. 844-2171, email: l.juliana@una.an
Website: www.una.an/erfgoed

10 februari: aanmelding Colloquium Doctum-examen Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Tot en met 10 februari kunnen personen die 23 jaar of ouder zijn en niet voldoen aan de toelatingseisen voor studie aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid zich aanmelden voor het Colloquium Doctum-examen.
Meer informatie: secretariaat van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, tel. 844-2131 of 844-2132.

15 februari: aanmelding Colloquium Doctum-examen Tweedegraads Lerarenopleiding Papiaments, Engels, Nederlands of Spaans
Tot en met 15 februari kunnen personen die 23 jaar of ouder zijn en niet voldoen aan de toelatingseisen voor studie aan de Algemene Faculteit, zich aanmelden voor het Colloquium Doctum-examen.
Meer informatie: secretariaatAlgemene Faculteit, tel. 844-2121 of 844-2122.

17 februari: aanmelding Colloquium Doctum-examen Lerarenopleiding Funderend Onderwijs (LOFO)
Tot en met 17 februari kunnen personen die 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een diploma dat directe toegang geeft, zich aanmelden voor het Colloquium Doctum-examen.
Meer informatie: secretariaat LOFO, tel. 844-2126 of 844-2189.

Business Happy Hour
TGI Monday!
Locatie: El Ron Cocktailbar, Roodeweg 86, Otrobanda (tegenover tankstation Colon).
Datum en tijd: Elke eerste maandag van de maand van 17.00 - 20.00 uur.
Dresscode: casual.
Tel: 661-8122

Aruba

22-27 april: Inspiration Business Trip
Rondreis voor vertegenwoordigers van bedrijven, branche-organisaties en overheden uit het Koninkrijk der Nederlanden en/of de Caribische (ei)landen door Aruba, Bonaire en Curaçao.
De focus ligt op de nieuwe statussen van de eilanden en duurzame innovaties en investeringen. Tevens aandacht voor (sociaal)economische ontwikkeling. Gelegenheid tot netwerken, match-making en het verbreden van de horizon.
Georganiseerd door InterExpo Caribbean N.V.
Contact: InterExpo, Peter Oerlemans, email: peter@interexpo.biz

27-29 april: Health and Beauty Expo
Nadere informatie volgt.

Internationaal

30-31 januari: 7e Compliance Conference on Money Laundering and Combating the Finance of Terrorism
De Caribbean Financial Action Task Force, in samenwerking met de AML/CFT Compliance Unit van het ministerie van Nationale Veiligheid en de Financial Intelligence Unit of Trinidad and Tobago presenteert de 7e compliance conferentie over witwassen en de financiering van terrorisme.
Meer informatie: http://www.cfatf-gafic.org/
Locatie: Hyatt Regency Hotel, Port of Spain, Trinidad and Tobago
Contact: aml.conference@cfatf.org

6-8 februari 2012: Trinidad & Tobago Energy Conference
Conferentie, workshops en beurs.
Locatie: Hyatt Regency Trinidad
Meer informatie: www.ttenergyconference.org

7-8 februari: Capacity Caribbean 2012
De enige C-level meeting voor de Caribische groothandel.
Locatie: Montego Bay, Jamaica
Meer informatie: http://www.capacityconferences.com

9-10 februari: Sustainability Conference
CGA-evenement met onderwerpen zoals klimaatverandering, armoedebestrijding en 'groene economie'.
Hilton Barbados, Needhams Point, St. Michael
Meer informatie: cga-caribbean.org

15-18 februari: World Organic Trade Fair
Location: Nürnberg, Germany
http://www.biofach.de/en

1-3 maart: Graphics of the Americas
Locatie: Miami Beach Convention Center
Meer informatie: http://www.graphicsoftheamericas.com

24-26 april 2012: Caribbean Hotel and Tourism Investment Conference (CHTIC)
De 16e aflevering van de conferentie. CHTIC is het enige evenement in zijn soort in de regio, niet bedoeld voor profit organizations, en alle fondsen worden geherïnvesteerd in de toeristenindustrie. Er zijn mogelijkheden om te netwerken in een-op-een ontmoetingen met sleutelfiguren uit de hospitality-wereld te hebben.
Rond de 400 afgevaardigden, afkomstig uit 23 Caribische landen, de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, nemen deel aan de jaarlijkse CHTIC.
Meer informatie: www.caribbeanhotelandtourism.com

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

Communicatie

De opkomst van de 'infographic'

Tegenwoordig communiceren er steeds meer bedrijven en/of instellingen door middel van een zogenoemde 'infographic'. Meer en meer worden vooral via sociale netwerken zoals Facebook en LinkedIn thema's in de vorm van infographic gepresenteerd. Een stille revolutie voor wat betreft visuele communicatie.

Tekst: Bob Harms

Een infographic of informatieve illustratie geeft een informatieve weergave van verschillende objecten met een combinatie van tekst en beeld. Dit kan voorkomen in de vorm van een kaart, grafiek, bord, instructieve tekening of een interactieve applicatie. Echter, de afgelopen twee jaar komen infographics vaker voor als ontwerpen van groot formaat, meestal gepubliceerd in Jpeg-formaat.

De infographic is bedoeld voor het overgedragen van informatie, data en kennis. Het wordt toegepast door journalisten in nieuws- en achtergrondartikelen en als verklarend beeld, meestal voor informatieve, wetenschappelijke of educatieve doeleinden.

De term infographic is de verkorting van de Engelse term: 'information graphics'. De uitvinding hiervan wordt toegeschreven aan Nigel Holmes, wereldwijd beschouwd als een specialist op het gebied van informatieontwerpen en het ontwerpen van infographics. Hij is een voormalig 'graphic director' van Time Magazine en schrijver van diverse boeken over informatieontwerpen en infographics, waaronder het standaardwerk: Designer's Guide to Creating Charts and Diagrams.

Experts zijn echter van mening dat het ware idee achter de infographic in werkelijkheid geïnspireerd is door het concept achter 'mind mapping'. Een mindmap is een diagram opgebouwd uit begrippen, teksten, relaties en/of plaatjes, die zijn geordend in de vorm van een boomstructuur rond een centraal thema. Een mindmap wordt gebruikt om creatieve processen te ondersteunen en bij leren en onthouden.
De Britse psycholoog en auteur Tony Buzan beweert er de bedenker van te zijn en heeft het beeldmerk MindMap vastgelegd. Volgens hem werd zijn idee geïnspireerd door sciencefictionboeken zoals die van de schrijvers A.E. van Vogt en L. Ron Hubbard. Zijn belangrijkste argument hiervoor was het feit dat traditionele artikelen er van uitgaan dat de lezer de tekst van links naar rechts en van boven naar onder doorloopt, hoewel in de praktijk het oog de pagina niet lineair bekijkt. Buzan verdedigde de mindmap dan ook als een superieure wijze van noteren.

Nigel Holmes legt uit dat infographics gekoppeld zijn aan processen of gebeurtenissen en tonen daarover gegevens. Deze gebeurtenis kan fictief zijn, gelogen, of duizenden jaren geleden plaats hebben gevonden. Dat zorgt wel weer voor een volgende onderverdeling in de infographics. Namelijk een onderverdeling naar de toepassing van de infographic. Die onderverdeling is gekoppeld aan de tijd die beschikbaar is om de infographic te fabriceren, waaraan uiteraard een financiële overweging ten grondslag ligt. In tegenstelling tot een normale advertentie, vereist een infographic, behalve een goede beheersing van ontwerptechnieken, ook gedegen kennis van het onderwerp dat daarin wordt gebezigd.

Infographics zijn niet goedkoop, maar bijzonder effectief. Die kunnen met heel veel effectiviteit ingezet worden bij media met een langere ontwikkelingstijd en bij media die de actuele nieuwswaarde naar voren willen brengen, maar ook voor nieuwsmedia zoals digitale tijdschriften.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Boeken

Ons feilbare denken

Psycholoog Daniel Kahneman is de grondlegger van de gedragseconomie en de geluksstudies. Hij maakte korte metten met het idee van de rationeel calculerende mens die in zijn eigen voordeel handelt.

Daarvoor in de plaats introduceerde hij de feilbare menselijke psyche in de economie, gekenmerkt door gebrekkig oordelingsvermogen in onzekere omstandigheden. Voor zijn baanbrekend onderzoek won hij in 2002 als eerste psycholoog de Nobelprijs voor de Economie.

Kahnemans onderzoek heeft grote invloed gehad op auteurs als Malcolm Gladwells 'Het beslissende moment', Nassim Talebs 'De zwarte zwaan' en Steven Levitts 'Freakonomics'. Nu verschijnt het langverwachte standaardwerk van Kahneman zelf, dat toegankelijk en verhelderend laat zien hoe ons denken werkt.

Hij introduceert in dit boek 'de machinerie van ons denken'. Twee systemen beïnvloeden de manier waarop we denken en beslissen: systeem 1 is snel, intuïtief en emotioneel, systeem 2 is traag, weloverwogen en logischrationeel. Hij legt uit wanneer we op onze intuïtie kunnen vertrouwen en wanneer we juist onze ratio moeten aanspreken.

Kahneman biedt in een levendige dialoog met de lezer nieuwe en praktische inzichten over de keuzes die we in ons leven maken.

Titel: Ons feilbare denken, Thinking, fast and slow
Auteur: Daniel Kahneman
Uitgever: Business Contact
EAN: 9789047000600

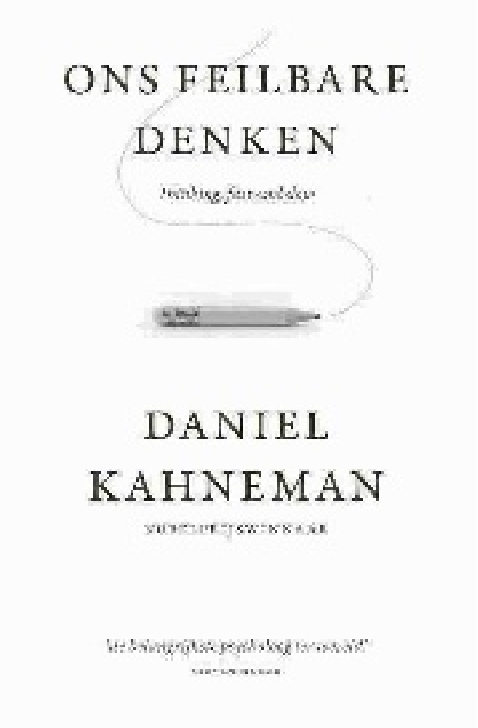

Toerisme

VN verwachten miljardste toerist in 2012

De Verenigde Naties, die in oktober stilstonden bij de geboorte van de zeven miljardste baby, verwachten in 2012 de aankomst van de miljardste toerist - misschien in Europa, de Verenigde Staten, Latijns-Amerika of Azië.

Volgens de laatste statistieken van de Wereld Toerisme Organisatie van de Verenigde Naties (Unwto), steeg het aantal toeristische aankomsten van 674 miljoen in 2000 tot 939 miljoen in 2010 en 980 miljoen in 2011. Naar verwachting zal de groei - in iets lager tempo - aanhouden in 2012. De mijlpaal van een miljard internationale aankomsten kan dan bereikt worden in november of december van dit jaar.

Lakshman Ratnapala, ceo van de Pacific Travel Organization (PATA), zegt dat het wereldwijde toerisme al een halve eeuw aan een opwaartse trend bezig is. "De reisindustrie is erg veerkrachtig en kan veel uitdagingen aan", zegt hij. "En reizen is, anders dan vroeger, geen privilege meer. Ik verwacht dan ook dat het toerisme in 2012 zal blijven groeien, zij het iets minder dan vorig jaar."

Economische crisis
Secretaris-generaal Taleb Rifai van de Unwto wijst erop dat het wereldwijde toerisme ondanks de economische crisis in 2011 opnieuw een record heeft gebroken. De sector is direct verantwoordelijk voor 5 procent van het wereldwijde bruto binnenlands product (bbp), 6 procent van de totale export en biedt werk aan één op twaalf mensen, zowel in gevorderde als in opkomende economieën. "Dat zijn bemoedigende resultaten", zegt Rifai. "Zeker in een tijd waarin we groei moeten stimuleren."

Het aantal toeristen nam in Europa het sterkst toe, met 6 procent. Daarna volgde Latijns-Amerika met een groei van 1 procent. In de top 10 van toeristenbestemmingen deden vooral de Verenigde Staten (met 10 procent meer aankomsten), Spanje (plus 9 procent), Hong Kong (China, plus 25 procent) en Groot-Brittannië (plus 7 procent) het goed. Vooral Chinezen, Russen, Brazilianen en Indiërs gaven vorig jaar meer uit aan reizen.

Politieke onrust
Vorig jaar kwamen 503 miljoen toeristen naar Europa. "Hoe het wereldwijde toerisme zich ontwikkelt, hangt samen met verschillende variabelen, zoals de wereldeconomie, politieke onrust, regionale conflicten, de olie- en voedselprijzen, natuurrampen, demografische trends en marketing", zegt Ratnapala.

Als de politieke situatie in bepaalde landen onstabiel wordt, kiezen reizigers vaak voor een andere bestemming. Wordt reizen duurder, dan kiezen ze voor minder dure bestemmingen, kortere vakanties of ze blijven dichter bij huis", zegt hij.

Dat is terug te zien in de statistieken. Het Midden-Oosten, dat vorig jaar in verschillende landen te maken kreeg met opstanden, moest het met zo'n 5 miljoen toeristen minder doen. Een deel van die toeristen koos voor Europese bestemmingen.

Opkomende economieën zoals Brazilië, Rusland, India en China zullen de groei van het wereldwijde toerisme in de komende jaren aanzwengelen, verwacht Ratnapala. In de Golfregio verwacht hij minder toerisme, als gevolg van de voortdurende instabiliteit.

Duurzaam ondernemen

Milieustatistieken en duurzame ontwikkeling

Sinds enige tijd is het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS) bezig met het ontwikkelen en opzetten van milieustatistieken. Het gaat daarbij om het verzamelen, analyseren en verspreiden van statistische informatie op het gebied van milieu.

Milieustatistieken kunnen bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van Curaçao.

Tekst: Chris Jager

Onder milieu moet hier dan vooral worden verstaan: water, energie, afval, transport en emissies. Dit als uitvloeisel van ons businessplan en in overeenstemming met het beleidsplan Natuur en Milieu van het voormalige Vomil (Departement Volksgezondheid en Milieuhygiëne). Ook past het opzetten van milieustatistieken goed in het huidige denken en de toenemende aandacht voor het milieu, duurzame ontwikkeling, de energieproblematiek en klimaatverandering.

Om dit zo goed en zo consistent mogelijk te doen zal dit zoveel mogelijk in overstemming zijn met het bestaande United Nations raamwerk voor milieustatistieken (dat momenteel wordt herzien). Tevens zal een aanvang worden gemaakt met het opstellen van milieu-economische rekeningen, de zogenaamde milieurekeningen. Bij milieurekeningen wordt middels verschillende indicatoren een relatie gelegd tussen economie en milieu.

Werkzaam bij het CBS en onder meer belast met deze milieustatistieken en milieurekeningen is mij gevraagd wat milieustatistieken kunnen bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van Curaçao.

Onder duurzaam wordt verstaan het zoveel mogelijk rekening houden met toekomstige generaties en dus ook vooral met natuurlijke hulpbronnen (resources), inclusief land, lucht en de zee. Duurzaam relateer ik zelf daarbij vooral aan verstandig gebruik, efficiency en technologie (mens en techniek).

We zien in de wereld drie grote problemen op het gebied van duurzaamheid: energie, voedsel en klimaatverandering. Deze problemen zijn onderling gerelateerd aan elkaar en bovendien sterk gerelateerd aan de snelle groei van de wereldbevolking. Om dit laatste helder te verduidelijken: volgens schattingen van het U.N. Dept. Economic and Social Affairs hadden we in het jaar 0 300 miljoen inwoners, jaar 1000: 310 miljoen, jaar 1800: 1 miljard, jaar 2000: 6 miljard, jaar 2050: ongeveer 9 miljard. Dankzij vooral een betere hygiëne en medische zorg is de bevolkingsgroei geëxplodeerd. Wellicht leuk voor de pastoor en de paus; tragisch voor de planeet. Bovendien stelt het deskundigen en economen voor het immense probleem zoveel mondjes proberen te voorzien van voldoende voedsel, water en werk. Met alle gevolgen van dien.

Hoe klein Curaçao in de wereld ook is, we importeren en consumeren veel (voedsel en energie) en hebben een hoge bevolkingsdruk: 320 inwoners/km2. En dus bestaan er ook hier de zojuist genoemde mondiale problemen. Deze zijn kennelijk ongevoelig voor grenzen, economische heffingen en visumbepalingen.

Dragen milieustatistieken nu bij aan een meer duurzame ontwikkeling? Het lijkt me van wel, aangezien deze statistieken ons informatie geven over een veelheid van onderwerpen waardoor we weten wat er gaande is. Daardoor bestaat er een grotere kans op het maken en verbeteren van beleid, het aanpassen van gedrag en het verbeteren van technieken en efficiency. Dit blijkt uit internationaal opgedane ervaringen en mag ook verondersteld worden vrij logisch te zijn daar meer kennis (informatie) doorgaans leidt tot het gaan aanbrengen van verbeteringen en aanpassingen op het gebied van beleid en uitvoering en het ondernemen van actie.

Over welke onderwerpen zal dan informatie worden gegeven? Er zal worden begonnen met het verzamelen en regelmatig publiceren van basisgegevens van de volgende onderwerpen:
- bevolking (inwoners/km2 en groei, Bruto Binnenlands Product (BBP), milieudelicten en hindervergunningen)
- water (productie, consumptie, gezuiverd afvalwater)
- energie (import, productie, consumptie, duurzame energie, prijzen)
- transport (motorvoertuigen, consumptie benzine en diesel, autowrakken)
- afvalstoffen (hoeveelheden, soorten, verwerking)
- emissies (uitstoot Aqualectra, Isla en voertuigen, kwaliteit lucht en koraalriffen)
- milieukosten (lucht- en waterzuivering, afval en belastingen)

Een aantal van deze gegevens wordt reeds verzameld en gepubliceerd door het CBS. De meeste echter zullen moeten worden verzameld en ingewonnen bij de diverse instanties. Tijdens de oriënterende gesprekken met de belangrijkste organisaties is gebleken dat de bereidheid tot medewerking groot is. Er mag dan ook verwacht worden dat volgend jaar de eerste persberichten en publicaties zullen verschijnen. We hopen hiermee u en de gemeenschap van dienst te zijn.

Chris Jager is hoofd van Business Statistics and Environmental Statistics van het Centraal Bureau voor Statistiek (CBS).

Advertorial

TOYOTA RAV4 EVP

Voor de veeleisende rijder

De geschiedenis van de eerste Toyota Rav4 gaat terug naar 1994. Met de Toyota Rav4 sloeg Toyota destijds een tot dan toe geheel nieuwe weg in, die van de Cross-over SUV.

Er is sindsdien veel veranderd. De Toyota Rav4 is inmiddels uitgegroeid tot een icoon en Toyota weet als geen ander dat we met z'n allen steeds veeleisender worden en houdt daar dus rekening mee in het ontwerpen van haar producten.

Een Rav4 kiest u omdat u flexibiliteit, comfort, degelijkheid en duurzaamheid wilt. Dit alles verpakt in een elegant jasje. Voor de veeleisende rijder is er nu de 'limited edition' RAV4 EVP. EVP staat voor Extra Value Package. Deze nieuwe uitvoering is voorzien van verscheidene extra opties, die nu tijdelijk praktisch worden weggegeven.

De RAV4 EVP onderscheidt zich aan de buitenzijde door zijn nieuwe sportief gestileerde 16 inch lichtmetalen wielen, verchroomde radiateurgrille en zilver gespoten dakreling. Het interieur is donkergrijs, wat direct een hint is naar het stijlvolle karakter van deze SUV. Een luxe 2 DIN audio-installatie met CD en met bediening op het stuur zal uw oren verwennen.

Kom langs om deze speciale RAV4 EVP te bekijken. Een proefrit zal u helemaal overtuigen.

Garage Cordia
Kaya Jacob Posner 39
(Zeelandia)
Tel. (+5999) 461-5644
info@garagecordia.com
www.garagecordia.com

GARAGE CORDIA BV

MKB

Ergonomische werkplek

Eén van de speerpunten van InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is het ondersteunen en adviseren van ondernemers bij innovatie, zoals het verhogen van de kwaliteit en productiviteit van hun onderneming.

Tekst: Bertine Vermeer

Soms gaat dit gepaard met drastische vernieuwingen, maar het kunnen ook slechts kleine aanpassingen zijn. In deze column legt Bertine Vermeer uit hoe u door een paar eenvoudige aanpassingen een prettigere, gezondere en productievere kantoorwerkplek kunt creëren. Vermeer is innovatieadviseur bij ICC en gespecialiseerd in productontwikkeling.

Een verkeerde werkhouding kan leiden tot lichamelijke klachten, zoals rug- en schouderpijn. Om dit te voorkomen is het aan te raden om uw werkplek ergonomisch in te richten, dus op zo'n manier dat u uw werk zo comfortabel mogelijk kunt verrichten en uw lichaam minimaal wordt belast.

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij InnovatieCentrum Curaçao.

De gemiddelde mens bestaat niet. Dat betekent dat iedere werkplek individueel aangepast dient te worden. Hoe beter de gebruiker en zijn of haar werkzaamheden, hoe beter de uiteindelijke prestaties zullen zijn.

Hieronder wordt stap voor stap uitgelegd hoe u uw kantoorwerkplek op een ergonomische manier kunt inrichten.

1. Stoel- / bureauhoogte
In een ideale situatie is uw bureaublad verstelbaar, zodat de hoogte precies op uw lichaamsafmetingen kan worden afgestemd. Is dit inderdaad het geval, ga dan naar stap 1a).
Is uw bureaublad niet verstelbaar, ga dan naar stap 1b).

a) Bij een in hoogte verstelbaar bureaublad:
Zet uw voeten plat op de grond. Stel de hoogte van uw stoel zo in dat de hoek tussen uw boven- en onderbenen ongeveer 90 graden is. Ga rechtop in uw stoel zitten en leg een wijsvinger op de rand van uw schouder. Stel de hoogte van het bureaublad zodanig in, dat het puntje van uw elleboog op gelijke hoogte is als het bureaublad.

b) Bij een statisch bureau:
Ga rechtop in uw stoel zitten en leg een wijsvinger op de rand van uw schouder. Stel de hoogte van de stoel zodanig in, dat het puntje van uw elleboog op gelijke hoogte is als het bureaublad.
Hierbij horen uw voeten plat op de grond te staan. Is dit niet het geval, dan kunt u dit oplossen met een voetensteun, waar u uw voeten plat op kunt rusten.

2. Muis en toetsenbord
Om te voorkomen dat u voorover gaat leunen, of uw armen en schouders teveel aanspant, wordt het aanbevolen om uw muis en toetsenbord recht voor u te plaatsen met een bovenhoek tussen onder- en bovenarm van ongeveer 90 graden. Op deze wijze worden uw arm, schouders en rug minimaal belast.
Hulpmiddelen zoals armsteunen (op gelijke hoogte als bureaublad) en polssteunen kunnen hierbij een comfortabele en ontlastende aanvulling bieden.

3. Beeldscherm
Plaatsing beeldscherm
Voor een optimale werkhouding kunt u het beste uw beeldscherm recht voor u plaatsen. Hiermee voorkomt u nek- en schouderklachten. Met de introductie van het platte beeldscherm is dit tegenwoordig ook bij de wat kleinere bureaus goed mogelijk, zonder dat u te dicht op het beeldscherm hoeft te zitten.

Voor de ideale afstand waarop u het beeldscherm plaatst wordt de volgende vuistregel aanbevolen:
Ga rechtop in uw stoel zitten met uw rug tegen de rugleuning en stel de afstand zodanig in dat u het beeldscherm met gestrekte arm aanraakt.

Beeldschermhoogte
Een te laag of te hoog geplaatst beeldscherm kan leiden tot overbelasting van de nekspieren. Sommige beeldschermen zijn van zichzelf al in hoogte instelbaar. Als dat niet zo is, kunt u de hoogte aanpassen met behulp van een instelbare beeldschermverhoger, maar het kan ook prima met een stapel boeken of een stevige doos.

De ideale beeldschermhoogte kan als volgt worden bepaald: Als u rechtop in uw stoel zit en u plaatst uw open hand (op uw neusbrug) onder uw ogen, dan is het de bedoeling dat u nu alleen de bovenrand van het beeldscherm kunt zien.

Documenthouder
Wanneer u zich wisselend concentreert op beeldscherm en papier zorg dan dat u beide op ongeveer dezelfde afstand plaatst. Een handig hulpmiddel hiervoor is de documenthouder, die u schuin onder uw beeldscherm positioneert. Hiermee zorgt u ervoor dat hoofd- en oogbewegingen tot een minimum beperkt blijven en u uw toetsenbord en muis nog steeds op de gewenste positie kunt houden.

Voorkom reflectie
Om oogklachten te voorkomen dient reflectie in het beeldscherm zoveel mogelijk te worden voorkomen.
Kies daarom indien mogelijk voor een mat beeldscherm en positioneer de werkplek haaks ten opzichte van een eventuele lichtbron, zoals een raam.

Wilt u meer weten over deze column, over onze service en diensten, of een afspraak maken voor een kennismakingsgesprek? Dan kunt u contact opnemen met het InnovatieCentrum Curaçao, via bvermeer@icc.an of (+599 9) 737-1360

InnovatieCentrum Curaçao (ICC) is in 1991 opgericht, met als doel om het Midden- en Klein Bedrijf op Curaçao te ondersteunen bij het vergroten van hun concurrentiekracht en om kennis op het gebied van innovatie te delen. Meer informatie vindt u op www.icc.an

InnovatieCentrum Curaçao

Occupy en de financiële instellingen

'The Good, the Bad and the Ugly' (1)

Wanneer ik ook maar afstem op CNN om naar het laatste nieuws te kijken, gaat het altijd maar weer over de beurskoersen, de Dow Jones en de S&P 500 index. Verslaafd kijkt de wereld meerdere keren per dag nerveus naar de beursnoteringen, vol spanning of de markt weer gedaald of misschien wel iets gestegen is.

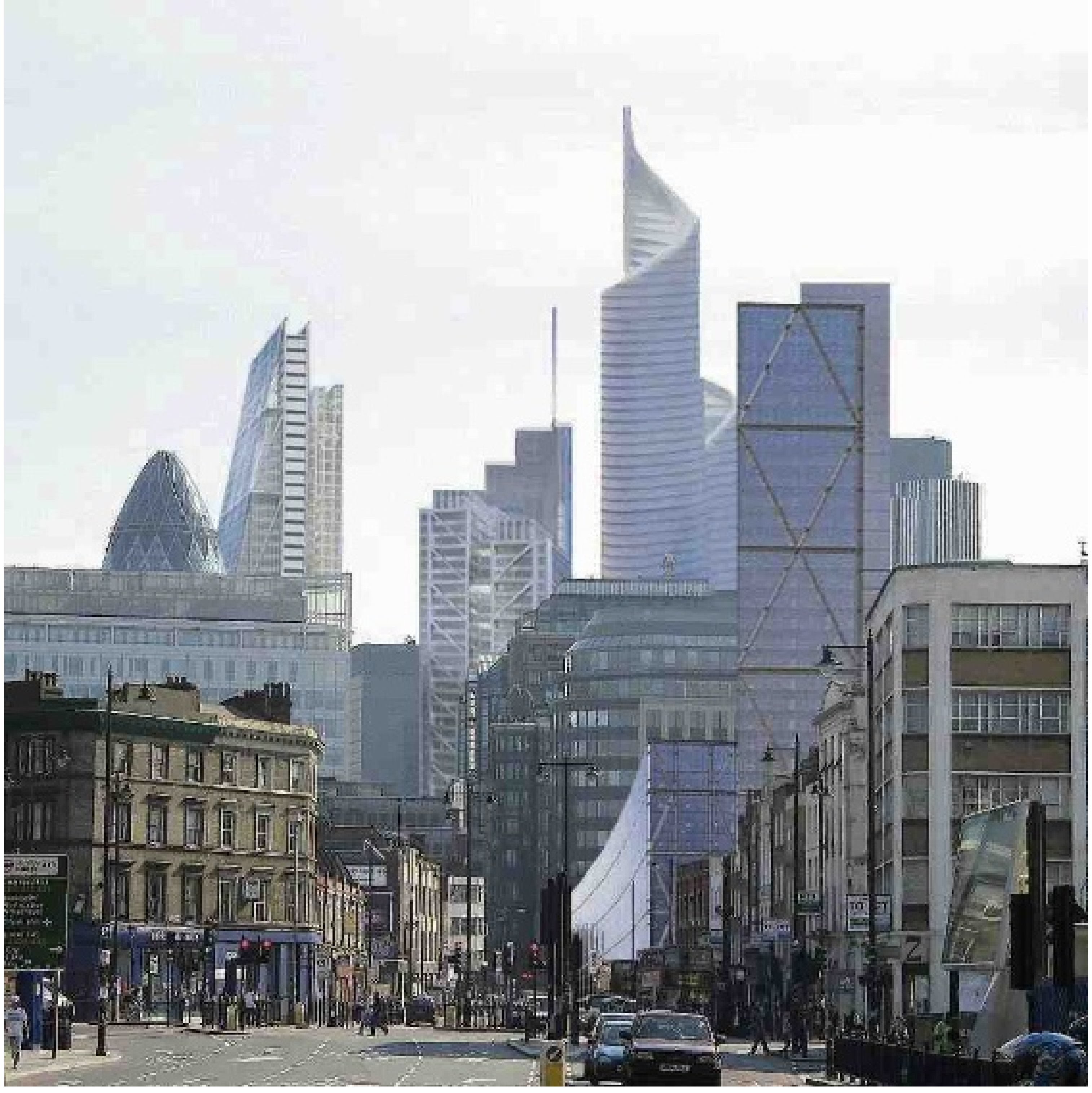

The City, Londen.

Tekst: Jan de Ruijter

Die waanzin wordt nog erger gemaakt door de internationale kredietbeoordelaars, Standard & Poor's, Moody's en Fitch. Oh wee als Frankrijks rating iets achteruitgaat, dan is de hele wereld in rep en roer. Helaas schijnt dit zo langzamerhand het enig echt belangrijke op aarde te zijn.

Hoe heeft het ooit tot deze ongewenste situatie kunnen komen? Wat zijn eigenlijk derivaten en toxic assets? Wie zijn Fannie May, Freddy Mac en de FED waar we steeds over lezen? Wat hebben de kredietbeoordelaars en hun bazen, de financiële instellingen, eigenlijk met ons dagelijkse leven te maken en wie zijn ze eigenlijk?

Om dat te begrijpen moeten we het verleden induiken om te leren hoe de beheerders van deze instellingen en hun voorlopers, de eerste geldwisselaars, altijd al sluwe zakenmensen zijn geweest die misbruik, gekonkel, bedrog en zelfs geweld gebruikten om macht te verkrijgen en te behouden.

De geldwisselaars

Bij de allereerste mensen was er geen enkele noodzaak voor geld, ze ondersteunden en hielpen elkaar, en deelden de buit van de jacht. Toen groepen mensen in contact kwamen met andere groepen ontstond er een simpele ruilhandel van producten. Om de waarde van die goederen te bepalen, begon men rond 10.000 v. Chr. bepaalde waardevolle goederen tussen de ruilartikelen te zetten, die de functie van geld kregen. Afhankelijk van waar ter wereld konden dat koeien en schapen zijn of kamelen, schelpen en later planten, granen, groenten en zelfs zout. We noemen die goederen nu goederengeld.

Later werden die goederen vervangen door edelstenen, zilver en goud. Het gebruik van goud als proto-geld dateert al van 4000 v. Chr. Het gebruik van edelmetalen en goud als betaalmiddel was echter vol risico's, de transporten van goud van de betaler naar de ontvanger werden veelvuldig overvallen en zo ontstond al rond 2000 v. Chr. de eerste primitieve vorm van bankieren door 'wisselaars'. Rijke mensen gaven hun edelstenen of goud in bewaring af tegen een ontvangstbewijs, een wissel, een door de bank ondertekend papier waarmee ze veilig konden reizen en die ze bij een bank in de plaats van hun bestemming konden inwisselen voor goud of waarmee men ook directe betalingen kon doen van de ene persoon aan de andere. Deze wissels waren in de financiële wereld ook de eerste vorm van derivaten (van edelstenen en goud), die tot de bankencrisis van 2007 hebben geleid.

Het duurde niet lang voordat deze geldwisselaars, de eerste primitieve bankiers, ontdekten dat slechts een heel klein deel van het goud dat ze in bewaring hadden, werd opgevraagd. Slim als de eerste geldwisselaars al waren konden ze vaak belangrijke relaties opbouwen met gezaghebbende mensen door hen wissels te geven zonder dat die daar edelstenen of goud voor hadden afgegeven. En dat was de eerste vorm van ongedekt geld, geld dat in omloop kwam zonder enige dekking van goud. Waar geld geaccepteerd is als het wettig ruil- en betaalmiddel, zijn diegenen die het geld maken, uitlenen en de geldhoeveelheid bepalen de machtigsten. Dit zien we terug bij de Joodse geldwisselaars voor Chr. Zij hielden hun muntenvoorraad heel beperkt zodat er veel goederen voor betaald moesten worden. Hun monopolie op de munt gaf hen woekerwinsten waar het hele volk onder leed.

Het moderne bankwezen werd in de 14e eeuw door heel Europa heen ontwikkeld door de Italiaanse en Joodse families Bardi, Peruzzi, Rothschild en Medici. In tijden waarin het door de kerk verboden was om rente te berekenen, wisten deze sluwe families dit verbod te omzeilen door buitengewone winsten van boven de 25 procent te maken via de wisselkoersen tussen landen, zij bepaalden immers de wisselkoersen. Het lot en verloop van de vele oorlogen zoals de Engelse revoluties van 1642-1692, de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog van 1764 tot 1781 en Napoleons oorlogen in Europa van 1803 tot 1815, waren vooral in handen van de financiers van deze oorlogen, die in feite meer macht hadden dan koningen, keizers en regeringen.

Fractioneel geld

In de 17e en 18e eeuw verfijnden de Hollanders en de Engelsen de Italiaanse banksystemen, de Engelse goudsmeden stapten over van het bewaren van goud en rijkdommen naar het uitlenen van geld. Als een klant geld wilde lenen, gaf de goudsmit gewoon een wissel, een receipt, en zo begonnen banken feitelijk met het drukken van geld. Ze gaven meer wissels, receipts, uit dan ze goud in voorraad hadden en dat was de geboorte van fractioneel geld, aanvankelijk voorzichtig in de verhouding 2:1. Dit systeem ging in verschillende varianten overal ter wereld door tot aan de 19e eeuw.

Occupy-demonstranten in Zuccotti Park, New York.

Inmiddels waren er in elk land zoveel verschillende bankbiljetten van commerciële private banken dat de uitgifte van bankbiljetten alleen nog maar gedaan mocht worden door een centrale instantie. In Engeland gebeurde dat in 1694 door middel van de Bank of England en in Amerika in 1913 door de Federal Reserve Bank, de FED. Elk land had vanaf toen slechts één soort bankbiljetten in omloop.

Een groepje investeerders dat de Engelse revolutie van 1642 tot 1692 financierde en dagelijks rijker werd van die oorlog, bedong bij de Engelse regering in 1694 de Bank of England te mogen oprichten om daarmee het geld te verschaffen voor de heropbouw van Engeland met belastingopbrengsten als onderpand. Geld verdienend aan de oorlog, geld verdienend aan de wederopbouw.

In 1815 bemachtigde Nathan Rothschild de aandelen van de Bank of London door het valse gerucht te verspreiden dat Napoleon de Engelsen had verslagen in de Slag bij Waterloo. De waarde van de aandelen daalde en Nathan Rothschild kocht ze voor een prikje. Tot op de dag van vandaag hebben zij in het centrum van Londen de buurt 'the City of London' in bezit waar de Bank of England staat, nu één van de drie financiële centra van de wereld samen met de Bank of France (opgericht door de Rothschilds) en de FED.

Het model van de Bank of England is in bijna elk land gebruikt, centrale banken hebben de feitelijke macht en zeker over een de economie van een land. Ook de FED werd opgericht door de Europese families Rothschild en Warburg met latere participatie van J.D. Rockefeller, J.P. Morgan, Joe F. Kennedy en Bernard Baruch. Al het geld in Amerika stond vanaf toen onder controle van enkele superrijke families.

Mythe 1: 'Het Federal Reserve System is een instantie van de federale regering om het monetaire beleid van de Amerikaanse regering uit te voeren, en het bankwezen in Amerika te regelen'.

De werkelijkheid is dat er niets federaals aan de FED is, het is geen overheidsinstelling maar een particulier bezit van de allerrijkste mensen ter wereld, die het recht hebben de geldhoeveelheid in omloop in Amerika te regelen. In 1944 werden het IMF en de Wereldbank opgericht als verlengstukken van de FED en werd de US dollar de enige internationale munt- en betaaleenheid.

In 1971 koppelde president Nixon de Amerikaanse dollar los van het goud waardoor Amerika ongelimiteerd geld kon laten drukken, en lenen, schulden en inflatie een ongekende economische bloei en welvaart creëerde. Al het geld werd toen fiatgeld, de waarde van geld wordt niet ontleend aan de hoeveelheid goud die het vertegenwoordigt maar aan het vertrouwen dat men in een land en de overheid heeft. En hierin ligt 'The Good', het goede van de financiële instellingen, ze hebben inderdaad een grote groei en welvaart ontwikkeld waar we elke dag weer opnieuw van profiteren.

Maar wel tegen een prijs. Het was gebruikelijk dat banken 12 keer meer geld uitleenden dan ze in voorraad hadden, dus een bank die 10 procent rente berekent verdient in feite 120 procent! In 2004 wordt deze ratio zelfs ontbonden voor de vijf grootste investeringsbanken, die mogen dan 40 keer meer uitlenen, dus voor elke 100 dollar in voorraad mogen ze 4000 dollar uitlenen, dat is tegen 6 procent rente 240 procent winst en de gewone commerciële banken aan wie ze grotendeels dat geld uitlenen, mogen op hun beurt dat weer 12 keer uitlenen.

Over winsten van banken gesproken. Zij verdienen niet alleen rente op geld dat ze zelf moeten aantrekken, ze verdienen gigantische rente op geld dat ze fysiek niet hebben en hen alleen de kostprijs van het papier kost. En in de digitale tijd kost dat niet eens papier, er wordt heel eenvoudig elektronisch een bedrag op een rekening gezet! Dit was enerzijds allemaal voor een enorme groei van de wereldeconomie bedoeld, anderzijds was het op de eerste plaats bedacht als een instrument voor de financiële instellingen om heel veel geld te verdienen namelijk 240 procent rente over elke uitgeleende dollar.

Mythe 2: 'Het geld dat we van een bank lenen, komt uit een groot 'geldreservoir', geld dat de bank fysiek in voorraad heeft in de kluizen'.

De bank leent geld uit dat er niet is, het wordt elektronisch bijgeschreven op de rekening van iemand die geld leent, de banken houden fysiek geldvoorraden aan voor de dagelijkse behoefte, voor de pinautomaten.

Mythe 3: 'De rente die men moet betalen voor een lening bij de bank houdt verband met de rente die de bank zelf moet betalen op geld dat zij in voorraad neemt van depositohouders'.

Dit gesuggereerde verband wordt vaak door banken gebruikt om de hoge rente te verklaren. Maar dat verband is er niet. Om een lening te verstrekken hoeft een bank geen geldvoorraad te hebben.

In aflevering 2 gaat u meer lezen over de donkere kant van de financiële instellingen. En over subprime leningen, derivaten en toxic assets waarover u zoveel hoort op de televisie. Deze veroorzaakten de bankencrisis in 2007 en dat leidde tot de Occupy-bewegingen.

(Wordt vervolgd)

Jan de Ruijter is management consultant op Aruba. Reacties: j.deruijter@yahoo.com